

GYOMAENDRÓD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

I. évfolyam I. szám

1994. október

"Tudd meg: szabad csak az, kinek ajkát hazugság nem fertőzi meg."

Heltai Jenő

Kedves Olvasó!

Tiszta szívvel ajánljuk kezébe lapunkat. Őszinte szóval szólunk mindenkihez! Elszánt törekvésünk, hogy mindarról szó essék, amiről mostanság egyre kevésbé.

Nem kívánunk versenytársa lenni egyik városi lapunknak sem, hiszen ez a szerény kivétel a csekély példányszám ezt nem is tenné lehetővé.

Szándékunk viszont, hogy keresztény nemzeti elkötelezettségünknek hangot adjunk. Nem hiszem, hogy e két szó jelentését magyarázni kellene, de mégis manapság sokan elfelejtik, hogy az ember másokkal és másokért élő közösségi lény. József Attila szavával élve: "Csak másban moshatod meg arcodat." Az emberi élet lényege: kapcsolat. Kapcsolat az Istennel, akinek szavát hallja és válaszol arra, de kapcsolat az emberekkel, akiket megszólít, akiknek beszédét hallja és akiknek válaszol.

Kapcsolatot keresünk most mi is Önhöz, kedves Olvasó. Reméljük, hogy mondanivalónk új színfoltja lesz városunknak.

Lapunk ingyenes. Mindaddig az lesz, amíg anyagi erőforrásaink ezt lehetővé teszik.

Kedves Olvasó!

Ha megtetszett Önnek lapunk, kérjük, adja tovább szomszédainak, barátainak. A csekély példányszám ugyanis csupán arra elegendő, hogy városunk minden tizedik családjához jusson el.

A szerkesztőség egyetlen tagja sem újságíró! Ha tetszik: dilettáns. Azonban elkötelezett és őszinte szívvel, őszinte igyekezettel a közjóért szolgálja írásaival, hogy utat nyisson a hazáját, szűkebb pátriáját szerető és féltő polgárok szívéhez.

Szerkesztőség

Üdvözlégy Gondolat!

Te kristálytisza szándék.

Szárnyalj szabadon, hasznosan,

S légy szóból szótt ajándék!

Forrásod legyen eszme, hit!

Buzogj frissen és éltetőn,

Ma Istenért a völgyben lent,

S holnap vele a hegytetőn.

Iványi Mária

A tartalomból:

Milyen legyen egy önkormányzat?

2. old.

Gondolatok az EXPO lemondása kapcsán

3. old.

Évfordulók

4. old.

Egyházi krónika

5. old.

Hírek, információk

6. old.

Irodalmi oldal

7. old.

Helytörténet

8. old.

Az önkormányzati választások elé...

Milyen legyen egy önkormányzat?

Ezt a kérdést tette fel a napokban valaki. Ha csak kívánsági szinten kellene rá válaszolni talán mindenkinek volna felelete, mindenki tudna a mesebeli három kívánsággal élni. Mivel önkormányzati választások előtt állunk, ki kell lépni a mesevilágból a valóságba. Elgondolkodtam a kérdésen és három meghatározó kívánságot illetve feltélt szabnék a választások elé.

1. Legyen hiteles,

ami annyit jelent, hogy olyan egyéneket válasszunk az önkormányzatba, akik bírják a választók bizalmát és feltehetőleg azzal nem fognak visszaélni. Tehát ne azt nézzük, hogy melyik párt színeiben indulnak a jelöltek, hanem magát a személyt. A KDNP például azt is el tudja képzelni, hogy olyan személyt támogasson, - ha az illető jelölt megfelel elképzelésünknek, - aki nem a KDNP tagja, de ha érdekeink találkoznak más pártokéval, félretesszük az elválasztó jelenségeket, mert itt a mi városunkról és közvetlen életünkéről van szó.

2. Legyen megbízható,

ez a második szempont. Ez annyit jelent, hogy felelősségteljesen végezzék munkájukat úgy, hogy az mindenkor a település javára váljon. Döntéseiket mindenkor hozzák nyilvánosságra és azért vállalják a felelősséget. Nem csak akkor, ha elismerést váltanak ki vele, hanem akkor is, ha hibát követtek el, mert a jóhiszemű tévedést a társadalom megbocsátja. Rendelkezéseikben mindig legyenek szigorúak és következetesek, ugyanúgy azok betartatásában is.

3. Legyen az önkormányzat gazdálkodó intézmény is.

Tudjuk nagyon jól, hogy az a pénz, amit a költségvetéstől kap az önkormányzat, csak arra elég, hogy fenn tudjon maradni. Ez által az önkormányzat egyre jobban függővé válik a hatalmi szervektől. Mit lehet ez ellen tenni? Adókat már nem lehet emelni, bár ez lenne a legegyszerűbb és legradikálisabb megoldás, mely azonban nagyfokú bizalmatlanságot váltana ki az önkormányzat irányában. Tehát más megoldás nincs, mint a fejlesztéshez szükséges pénz egy részét ki kell gazdálkodni. Szándékosan nem használom a vállalkozó megjelölést, helyette a gazdálkodást. A vállalkozó szóban sok a rizikó elem, és egy önkormányzat nem hazardírozhat a lakosság pénzével, de a rendelkezésre álló anyagi erővel okosan gazdálkodhat. És ezzel segítheti a vállalkozókat is. Például a testület elhatározza, hogy egy ipari parkot létesít meghatározott területen, és azt lassan, de folyamatosan közművesíti. Majd meghirdeti eladásra, vagy bérbeadásra kedvező feltételek mellett, mert a fejlődő vállalkozásoknak szükségük van egy olyan területre, ahol lehetőségük van növekedésre és fejlődésre.

E gondolatokat a következő számunkban folytatjuk.

Vaszkó András

„... HA QONOSZSÁG FÉSZKELTE BE MAGÁT A KÖZÜGYEKBE,
NEM QYÜLÖLET TÁMAD A QONOSZOK KÖZÖTT, HANEM BARÁT-
SÁQ. MERT AKIK A KÖZJÓ MEQRONTÁSÁRA TÖRNEK, ÖSSZE-
FOQVA CSELEKSZENEK.

HÉRODOSZ

Gondolatok az EXPO lemondása kapcsán (EXPO helyett millecentenárium)

Mi tagadás, az EXPO lemondása váratlanul érintett sok „kívülállót”. Az ismeretekkel rendelkező szakemberek is teljes értetlenséggel, sőt megrökönyödéssel fogadták a bejelentést a kormány döntéséről. A döntést előkészítő egyeztetés nem történt az érdekeltekkel, a vállalkozókkal, azok szakmai szövetségével, sőt a kormány által felkért ún. független szakértői csoport véleményét is semmibe vették, hiszen ők is az EXPO mellett voksoltak. A döntés óta ellentmondásos költségösszegek jelentek meg a különböző nyilatkozatokban. Hol 93 milliárd, hol 151 milliárdról beszélnek, de még egyetlen esetben sem részletezték a költségeket, hogy mi terheli a fővárost és mi a központi költségvetést.

A közvéleményt ismét sikerült úgy irányítani, hogy csak a negatív oldalról világították meg a témát: csak a kiadásokról írnak, beszélnek azok akik az első gondolat óta ellenzték a magyarországi megrendezést! Nem titok, hogy az SZDSZ 89-ben elsősorban politikai okokból lépett fel az EXPO ellen, és azóta is következetesen ellenzi. Hogy az MSZP miért változtatta meg véleményét, azt nehéz kitalálni, de egy biztos, hogy „nem a szakértelem döntött”. Ugyancsak szakértői becslés szerint, sőt számítások szerint is, ha nem rendezzük meg az EXPO-t a hasznosíthatóság, a rehabilitáció érdekében 81-100 milliárd befektetésre szükség lesz!

A szakértők körében ma egyhangú a vélemény, hogy kb. 13 milliárd forint költségvetési többlet felhasználásával egy

karcsúsított, de sikeresnek prognosztizált EXPO-t lehetne megvalósítani.

Ezek után nézzük meg, hogy a költségvetés bevétele szempontjából, mit jelent az EXPO elmaradása.

1. A külföldiek itt tartózkodási kiadásai:	1,5 milliárd dollár
2. EXPO-n belüli összes bevétel:	0,4 milliárd dollár
3. Kisérő programok:	0,2 milliárd dollár
összesen:	2,1 milliárd dollár

Figyelembe véve a többletbevétel adó vonzatát, az EXPO meghíúsulása esetén 30-40 milliárd forint többletbevételtől esik el a költségvetés.

A számokon túl nem elhanyagolható szempont, az egyébként is fontos infrastrukturális beruházások előrehaladása.

A kormány úgy hozta meg döntését, hogy nem volt tisztában a tényleges nemzetközi részvétellel.

A tervezett megnyitás előtt csaknem 2 évvel 28 ország hivatalosan visszaigazolta a részvételi szándékát! (50 országból)

A turizmus komplex rendszerében az EXPO nem cél, hanem eszköz, amely egyedülálló lehetőséget nyújt, hogy Magyarországra irányítsuk a világ figyelmét, érdeklődést keltünk üzleti körökben, különösen a befektetési lehetőségekben.

Az eredeti terv szerint a vatikáni pavilon az EXPO után templomként működött volna tovább. A vatikáni kincsekből rendkívül értékes kiállítási anyag került volna bemutatásra. Bemutatásra került volna a „turini lepel” is.

Köztudott, hogy a világ országai versenyeznek az EXPO-ért; 2005-ig tele a világkiállítási

naptár! A '96-os világkiállítást Kanada - Torontó is szeretne volna megrendezni! Jelenleg Kína, San Francisco és Japán is teljes erővel lobbizik az EXPO rendezés elnyeréséért.

Végezetül, de nem utolsósorban Magyarország millecentenáriumának méltó megünneplését szolgálná az EXPO.

Az ehhez kapcsolódó események hozzájárulnának ahhoz, hogy hazánk méltó módon bemutatkozhatson a világ előtt gazdag kultúrájával, a gyönyörű fővárosával és a vidéki tájakkal, kitűnő konyhájával, vendégszeretetével.

A világkiállítás a fővároson kívül lehetőséget kínál az egész országnak, a különböző településeknek!

Gondoljuk csak meg, a legpesszimistább számítások szerint is az EXPO alatt 11-14 millió külföldi látogatna el hazánkba!

Az 1100 éves ünnepeket és az EXPO-t egymást erősítő módon lehetne szervezni, összehangolni.

A leírtak alapján felelősséggel fogalmazhatom meg, hogy a *millecentenáriumi pót EXPO* nem lehet tényleges alternatíva, mert így a külföldi látogatók zöme és sajnos a belföldiek egy része is elmarad és a költségvetés is szegényebb lesz.

Mindezek ellenére az EXPO sorsa Magyarországon - úgy gondolom - már eldőlt, noha a parlament még nem döntött, de az erőviszonyokat befolyásolni nem tudjuk.

Ismét szegényebbek lettünk egy nagy-nagy meg nem valószínűsíthető lehetőséggel.

Császárné Gyuricza Éva

Évfordulók

Emlékezés 1849 október 6-ra

"Jaj de búsan süt az őszi nap sugára,
Aradi vár tömlőcének ablakára.
Szánja asztat tizenhárom magyar vitéz,
ki a tömlőc fenekén halálra kész.

Hosszú évtizedekig énekelte a nép ezt a balladát minden faluban. Lassan feledésbe megy ez is., mert a mai fiataloknak keveset tanítottunk meg az elnyomatás éveiben 1848-49-ről. E pár sorban röviden minden kivégzetről megemlékezünk kivégzésük 145. évfordulóján.

Aulich Lajos honvédtábornok, a 2. hadtest parancsnoka. Részt vett Buda visszafoglalásában. Az utolsó napokban módja lett volna megszökni, de becsületből nem tette. Nem tudott magyarul, mégis a magyar szabadságért halt meg.

Damjanich János honvédtábornok. A tavaszi hadjárat legsikeresebb csatái az ő nevéhez fűződnek. Betegen került fogságba. A bitó alatt utolsó szavai: "Oltalmazd meg, Mindenható, az én szerencsétlen hazámat a további veszedelemtől."

Dessewffy Arisztid. Kötél általi halálra ítélik, de "kegyelemből" Haynau golyóval végezteti ki. Holt testét később Sáros vármegyei birtokára szállítják.

Kiss Ernő. Ő volt az 1848-49-es harcok első tábornoka. El tudott volna menekülni, de becsületből nem tette. Utolsó szavai: "Szegény hazám, vége mindennek. Isten büntesse meg hóhérait." Sírja: Alsóelemérben van.

Knezich Károly. 1849-ben lett tábornok. Kötél általi halálra ítélik. Felesége a kivégzés után megőrült. Gyermekeit Bartakovics egri érsek nevelte fel.

Láhner György honvédtábornok. Ő építette át a fegyvergyárat. Ezzel is segítette a harcolókat. Kötél általi halálra ítélik.

Lázár Vilmos honvédtábornok. 1849 augusztus 11-én Görgey után ő is leteszi a fegyvert. Kötél általi halálra ítélik. Holttestét később a sánc árokban találták meg.

Gróf Leiningen Westerburg Károly. Buda ostrománál az első sorokban harcolt. Naplója a szabadságharc történetének egyik hiteles forrása. Meggyőzéséért halt meg.

Nagy Sándor József. Az első hadtest élén részt vesz Buda ostromában. 1849 augusztus 13-án leteszi a fegyvert. Utolsó szavai: "Hodie mihi, cras tibi (ma nekem, holnap neked) éljen a haza!"

Poeltenberg Ernő honvédtábornok. Magyarul alig beszélt. Döntő szerepe volt az isaszegi csatában. Az emlékoszlop alatt nyugszik.

Schweidel József. A negyedik "Sándor huszárezredet" ő hozta haza Bécsből. Utolsó szavai: "Én is ártatlanul halok meg."

Török Ignác honvédtábornok. A halálos ítéletet nyugalmal fogadta. Hamvai Aradon nyugszanak

Gróf Vécsey Károly honvédtábornok. 1849. augusztus 21-én Rüdiger orosz tábornok előtt teszi le a fegyvert. Végig kellett néznie társai kivégzését Haynau kívánsága szerint, s mivel már nem búcsúzhatott el senkitől, megszókolta a kivégzett Damjanich kezét.

Hitet, hazaszeretetet, bátor kiállást, egy célért való áldozatvállalást tanulhatunk tőlük. Isten áldja meg őket!

Vaszkó Irén

1956. október 23.

A vesztes II. világháború után hazánk a szovjet érdekszférába került. Bár az első szabad választáson 1945-ben még biztató jelek mutatkoztak a demokrácia megteremtésének terén, a koalíciós kormány vezetésével. Azonban hamarosan megváltozott a helyzet.

Az ideiglenesen Magyarországon maradt szovjet hadsereg támogatta kommunista erők a helyzetet gyökeresen megváltoztatták. Egyesítette a két munkáspártot, szétverte a Kiszgádzák pártját, a többi pártot megszüntette, és maga állampárttá nőtt. Így lett Köztársaságunkból **pártállam**.

A hazai és moszkvai pártvezetők között azonban egyre nőtt a szakadás. Rajkék elpusztítása, az egyházak lehetetlenné tétele, a parasztság szövetkezetekbe kényszerítése, az osztályidegenek, a pártba "befurakodott ellenség" kiirtása után azt tettek a bolsevikok, amit akartak. 1953-ban a gazdasági helyzet, a közhangulat egyre feszítőbb lett. Nagy Imre miniszterelnöksége alatt az enyhülés jelei mutatkoztak, de Rákosiék tovább feszítették a húrt.

Pár év múlva jelentkeztek a közelgő vihar jelei, mely 1956. október 23-án az ifjúság és a haladó gondolkodók közreműködésével elmei erővel tört fel. A felszabadult nép örvendetes egyetértésben cselekedett. Pár nap alatt csodát művelt. Azonban a halottak napjára besötétült a magyar ég. Kádárék visszahívták a távozott szovjet seregeket, és folyt a hazafiak mészárlása. A 301-es és a szomszédos parcellák megteltek jeltelen, névtelen sírokkal. A forradalom vezetői és hősei bitóra kerültek, vagy menekülésre kényszerültek.

A tűz, a hit a hamu alatt is izzott, és ha nem is harccal, de szívós akarattal győzelemre jutott az 1990-es szabad választáson. *Dicsőség a legfiatalabb nemzeti ünnepünk ismert és ismeretlen hőseinek!*

Márton Gábor

Katolikus krónika

Kedves Hívek, Kedves Olvasók!

Újság hasábjain keresztül már régen szoltam a város lakóihoz. Talán emlékszünk még, hogy 4-5 évvel ezelőtt megkondult az "Endrődi harangszó" egyházközségi értesítő. Kedvező fogadtatásban részesült, sok pozitív visszajelzést és biztatást kaptam, melyet nagyon köszönök. Sokan várták a folytatást, sajnos az anyagiak nem tették lehetővé az újabb kiadásokat. Remélem, ez a lap állandó egyházi rovattal némiképp pótolja a Harangszót.

Az elkövetkezendő időben igen sok szép ünnepünk lesz. Ezekről néhány gondolatot:

November 1. Mindenszentek ünnepe

Kereszténységünk nagyjait ünnepeljük és köszöntjük. "Mind hitben hunytak el, de anélkül, hogy az ígéret teljesedését megérték volna; csak messziről látták és üdvözölték, elismerve, hogy vándorok és jövevények a földön...Egy jobb haza után vágyódtak, a mennyei után. Ezért az Isten sem szégyelli, hogy Istenüknek hívják, hiszen hazát készített nekik." (Zsid 11,13) Ezen a napon azokról emlékezünk meg, akik Istentől megkapták az örök élet koronáját.

november 2. Halottak napja

A temetőket végigjárva elhunyt szeretteinkre gondolunk, akikért nagy hálával tartozunk Istennek. Kérjük az Istent, hogy ők is célba érhessenek a boldogult lelkekhez hasonlóan. Világnézettől, felfogástól függően minden jóakarát ember emlékezik ma.

november 6. Szent Imre herceg

Szent István királynak és Boldog Gizellának fiaként született 1007-ben Székesfehérvárott. Hétéves korától Szent Gellért nevelte életszentségre, és tanította korának tudományára. Az imádság, és a becsületes tiszta élet mintaképe volt a királyi udvarban. Részt vett lovagi tornákon, mai szóval úgy mondanánk, hogy sportoló volt. A magyar ifjúság védőszentjeként és példaképeként is tiszteljük. +1031. szept. 2-án, szentté avatták 1083. november 5-én.

endrődi programok:

október 30. vasárnap: megemlékezések az **elhunytakról**: fél 12 gyomavégi, du. 2 óra szarvasvégi, 3 óra központi temetőben, majd utána síremlék-megáldás, kérés szerint. November 1-én, kedden is lesz erre lehetőség.

november 6. vasárnap de. 10 óra: **templomunk búcsúünnep**e, utcai körmenettel.

Iványi László
plébános

Református híradó

A reformáció ünnepe

A protestáns egyházak október 31-én ünneplik a Reformáció Ünnepe. Nem történeti esemény kapcsolódik e naphoz, hanem egyháztörténeti.

Voltaképpen már a középkor végén jelentkező reformkísérletek folytatásának lehet tekinteni a reformációt. Egy hosszú folyamat következménye volt tehát az, amit Luther Márton 1517 október 31-én cselekedett. Amivel egy hatalmas lendületet adott az egyház megújítása utáni vágyak és akaratnak. Az egyház megújulását szükségesnek és elengedhetetlennek tartották. Nem az egyházszakadás szándéka vezette a reformátorokat.

A reformációban rátalált az egyház újra az egyetlen alapra - az igazi fundamentumra - a BIBLIÁRA. A német bányászcsaládból származó Luther Márton szerzetes volt. Önsanyargató, szerzetesi életet élve kereste a választ arra a kérdésre: hogyan lehet elnyerni az üdvösséget? S a Bibliát olvasva kapta azt a választ, hogy HIT által! Így vette kritika alá egyháza hagyományait és 95 tételből álló vitairatát kifüggesztette a wittenbergi vártemplom ajtajára. Tanai rövidesen elterjedtek az egész Németországban, sőt az ország határait is átlépték. Luther követői az *evangélikusok*. A császár 1529-ben a Speyerben tartott birodalmi gyűlésen le akart számolni a reformációval. Luther hívei tiltakoztak a császári önkénnyel szemben. S ettől kezdve hívják a reformáció híveit *protestánsoknak*. Svájcban Zwingli Ulrik volt a reformáció elindítója, aki hazája szabadságáért is küzdött. Mint táborigyelmeztető halt meg a kappeli csatában.

Kálvin János pedig Franciaországból származott. Jogot tanult. Párizsi egyetemistaként ismerkedik meg a reformáció tanaival, s nagy buzgalommal kezdte terjeszteni azokat. Ezért onnan menekülnie kellett s így került Svájcba, Baselbe. Ott írta meg hatalmas művét az *Institutio Religionis Christianae*-t. (A keresztyén vallás rendszerét) A kálvini reformáció alaptétele a hit által, ingyen kegyelemből való üdvösségről szóló tanítás.

Kálvin követői a *reformátusok*. A Kálvin munkássága által meghatározott reformáció főként Németországban, Svájcban, Hollandiában, Skóciában és Magyarországon terjedt el. Magyarországon 1567-ben a debreceni zsinaton fogadták el a Heidelbergi Káté és a II. Helvét Hitvallás tételait. S Így ettől az időtől számítjuk a református egyház megalakulását.

Sípos Tas Töhötöm
ref. lelkipásztor

hírek...információk...hírek...információk...hírek...információk...hírek...info**Kisgazda párt a történelem tükrében****I. rész**

Ahhoz, hogy megértsük a FKgP törekvéseit, fontosságát, közéleti szerepét, ismerni kell legalább fő vonatkozásaiban eddigi szerepét és céljait.

A párt 1908-ban alakult, mint *Függetlenségi és 48-as Gazdapárt* Nagyatádi Szabó István vezetésével. Már a 10-es években reformokat követelt a kormánytól, kiállt a parasztság mellett és védte azok érdekeit. Az ő érdeme volt az 1920-as földreform. Közel egymillió hold földet juttatott a kisembereknek és házhelyet kapott 250 ezer család.

Nehéz évek következtek, a 20-as években gyengült a párt szerepe. A gazdasági válság hazánkat sem kímélte. 1929-ben megszületett a *mezőberényi program*, majd 1930. október 12-én a *békési naggyűlésen kimondták a keresztény értékekre alapozott Független Kisgazda és Földmunkás Párt megalakulását* Gaál Gaszton vezetésével. A párt főbb követelései: földreform, igazságos adóztatás, a hivatali visszaélések megszüntetése, a kartellek letörése. A pártelnök halála után a nagy tudású igen művelt Eckhart Tibor került az élre. A *polgári tagozat* 1943-ban alakult Varga Béla képviselő vezetésével. Bajcsy Zsilinszky Endre 1939-ben lett pártvezér. Már 1941-ben figyelmezteti Bárdossy miniszterelnököt, hogy semmiféle magyar kormány nem mondhat le függetlenségéről. 1943-ban a párt memorandumot nyújtott be a kormánynak a cenzúra miatt, de ez a memorandum hivatalosan nem látható napvilágot, "egyéb úton" azonban ismertté vált. Bajcsy Zsilinszky Endre fegyverrel fogadta a német megszállókat. 1944 karácsony estéjén kivégezték. Német parancsra betiltották a Kisgazda párt működését.

Hanyecz Margit

Fát vágni, anyagot formázni.

vasat kalapálni

lehet szeretet nélkül,

de emberekkel nem lehet

szeretet nélkül bánni.

Lev Tolsztoj

Tankönyveket gyűjt a KDNP

Kárpátalján égető szükség van az ottani 70 magyar iskola tanulóinak magyar nyelvű tankönyvekre. Ezért a Magyar Máltai Szeretetszolgálat tankönyvgyűjtési akciót szervezett, amelyhez csatlakozott a KDNP Gyomaendrődi szervezete is. A kampány során több mint 1500 tankönyvet sikerült összegyűjteni! Köszönet a Polgármester Úrnak és a Képviselőtestület Tagjainak, akik megértésükkel hozzájárultak a használaton kívüli tankönyvek összegyűjtéséhez. Köszönet az iskolaigazgatóknak is, akik lehetővé tették akciónk sikerét azzal, hogy begyűjtötték a használaton kívüli tankönyveket.

Sok ezer magyar gyerek várja e könyveket, hogy megismerhessék a magyar irodalmat, történelmünket, és még jobban elsajátíthassák anyanyelvünket, mindazt a tudást, ami fejlődésükhöz szükséges.

Külön köszönet illeti meg a KDNP tagjait, akik részt vettek a gyűjtésben. Köszönet jár az MDF tagjainak is, akik úgyszintén segítségünkre voltak.

Vaszkó András

Könyvhírek

- A Kultúra Külkereskedelmi Vállalat könyvexporttal foglalkozó osztálya a külföldi partnerük részére megrendelte az **Endrődi füzetek** sorozatot.

Sok helyről kérték a kiadványt eddig is. Minden példányát megrendeli folyamatosan az ország 120 könyvtára. Most talán külföldre is eljut! Ha igen, nagyon örülünk neki, és büszkék leszünk rá!

Helyi születésű íróink új könyvei:

Tímár Máté: *Napáldozatja előtt* (regény)

Amikor a szerelem véget ér (elbeszélések)

Bella János: *Száz vers* (verseskötet)

Gergely Ágnes: *Közép Európa ígéret volt* (esszé)

Királyok földje (vers)

Október 23. ünnepi program:

Gyomán: október 22-én 16 óra: az Országzászlónál. Ünnepi beszédet mond dr. Frankó Károly polgármester. Ünnepség végén koszorúzás.

Endrődön: október 23-án vasárnap délelőtt 10 óra: ünnepi szentmise, a végén koszorúzás az Országzászlónál a Hősök terén.

Irodalmi oldal

Ó ha egyszer...

Nagyanyó csöndesen üldögélt az öreg karosszékben, és sírdogálva hallgatta a nagy házból idehallatszó veszekedés zaját.

- Istenem, Istenem, ház ez már mindig így lesz ezután? Reszelős kezével elmorzsolta lepergő könnyeit, és lámpát gyújtott. Mert itt az öreg kamrában, alvó tizenöt éve leköltöztették, nem volt villany.

- Csak addig marad itt, amíg a ház felépül. - ígérte akkor a fia.

A ház, a szép nagy ház az ő kicsi háza helyén, már régen felépült, be is rendezték, meglelt a koci is, és legvégül végre megszülethetett kicsi Kati is. Kicsi Kati, a drága. Lám, már kopognak is az apró cipőcskék, Katika jön jóéjszakát kívánni nagyanyónak.

- Itt vagy, csillagom? örvendezel nagyanyó, de most nem repült a karjaiba lelkendezve kicsi unokája, ahogy más-kor szokott. Kilencéves kicsi szívének korai bánata ott ragyogott könnyemosta szemében.

- Nagyanyó! Anyuék elválnak! Te tudad ezt?

- Nem tudtam, kicsikém, csak se tettem. Azért ne bússulj, no, hátha még megbékélnek.

- Anyu azt mondta, hogy elköltöznénk innen. Te is azért laksz a kamrában, mert elváltatok?

- Nem azért, lelkem. Nagypó már harminc éve meghalt. De azért még mindig itt van velünk. Örömet, bánatomat most is csak vele osztom meg.

- Akkor ti nem is veszekedtetek soha?

Ó, dehogynem, bogaram! Bizony összezörrentünk mi is, ha belénk bújta a kisördög, de a kibékülés mindig nagyon szép volt! Mert mi akkor még ismertük a megbocsátás örömet.

- És a te nagymamád is a kamrában lakott?

- Tudod, bogaram, akkoriban még nagyobb becsületük volt az öregeknek. Megfértek szépen a fiatalokkal, ha nem is mindig zsörtölődés nélkül, - hiszen gyarló az ember - de mindig elnéző, nagy-nagy szeretetben.

- Akkor az nagyon boldog ház lehetett, nagyanyó!

- Az volt, csillagom.. mert esténként, munka után összegyűlt a család. A szívünk megtelt csöndes áhítattal, áldott békességgel, és együtt adtunk hálát sok nagy kegyelméért a Mindenhatóknak. Mert a kicsi házban velünk lakott a jó Isten, és vele a szeretet.

- A mi nagy házunkban nem akar ott lakni?

- Dehogynem, csillagom. Ahoá meghívják csöndes imaszóval, oda szívesen eljön.

- Taníts meg imádkozni, nagyanyó! Olyan nagyon szeretném! -

S a Jóisten, a kétszólamú halkszavú Mintyánkra elmosolyodott és beköltözött Katika szívébe.

Ó, ha sok kicsi szív megnyílhatna a hitnek, s az bera-gyogná fényével a sötét világot, egyszer túlán minden házban otthonra találna Istennel a jóság és a türe mes békesség.

Az irodalmi oldalt írta: Iványi Mária

Anyukám, kérlek jöjj velem...

Kondul a harang, hívogat,
Messzire zengőn, ércesen.
Templomba megyek. Jó ott lenni.
Anyukám, kérlek, jöjj velem!
Ne akard, hogy itthon maradjak!
Az édes Jézus vár nagyon.
Vérző szívében bú lakik
És fájdalom, ha elhagyom.
Apukám! Jézus téged is hív,
Házába vár, mert úgy szeret!
Mint jó szülő vesz oltalmába
Minden eltévedt gyermeket.

Megáldja majd kicsiny családunk
Minden napját, és éjjelét.
Mert nélküle, én már tudom,
Sivár és pusztá itt a lét.
Ha Jézuskára hallgatok,
Én mindig, mindig jó leszek!
Szeretetre, és jóra buzdít,
Ellene soha nem teszek!
Akinak szívében hit lakik,
Az nem tud másnak ártani.
Az nem fog soha rosszat tenni,
Az nem fog senkit bántani.

Anyukám, ugye te is érzed?
Apukám, ugye elhiszed?
Hogy könnyebb lesz a gond, a bánat,
Ha Jézuskához elviszed.
Ő reményt ad és csöndes békét,
Kitárja felénk szent kezét,
Tanuljuk együtt este, reggel
Elimádkozni szent nevét!
Fohásznai szóra eljön hozzánk,
És Vele áldás, béke jön.
Hol ő lakik, onnan a harag
S a békétlenség elköszön.

Ha megnövök, s a ti erőtök
Fogyóban lesz már, semmi az!
Mert Jézus türesre is tanít,
S amit ő súg, az szent vigasz.
Hitem segít, hogy el ne fogyjon
A mindent bíró szeretet!
S hogy így legyen, most fogjátok meg
Felétek nyújtott kezemet!
Hallgassuk együtt bizó hittel
Jézus szavát, a szent ígét!
Szeressük együtt, hogy jók lehessünk,
Jézuska áldott szent szívét!

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt?...

Rovannalban a településünk régmúltjából idézünk majd fel érdekesebb részleteket.

Forrásunk a Historia Domus és az emberi emlékezet. Historia Domus = Egyháztörténet. Kézzel írott krónika, amelyben a falu mindenkorai lelképásztora leírja az egyházat érintő fontos eseményeket, pl. templomépítés. A krónikában természetesen megemlékezésre kerül pl. az árvíz, egy-egy iskolaépítés, kolera, stb. A Historia Domus tehát, amellett, hogy egyháztörténet, ugyanez a falu egyik legfontosabb településtörténeti dokumentuma. Az endrődi Historia Domus eredeti példányát a plébánián őrzik. A krónika első lapját Sztankovics János plébános kezdte meg 1733-ban, latin nyelven. (Ekkor 244 "lélek" élt Endrődön.) Az utolsó bejegyzés 1930. december 31-i keltezésű, aláírás: Csernus Mihály apátplébános. (Ekkor 13.920 ember lakott Endrődön. Van még egy kiegészítése a krónikának, amely az 1944-es eseményeket írja le. Az első latin nyelvű feljegyzéseket Grósz Béla plébános fordította magyarra. Az ő megfogalmazásából közlünk most részleteket Endrőd történetének kezdeti időszakából. Az idézetrészletből megtudjuk azt is, hogy mely családok voltak a falu "törzslakossága".

"1425-ben már jelentékeny község, amelyben 33 nemes család lakott. (A "jelentékeny"-t az akkor viszonyok között kell érteni: pl. Décsé, amely település Szarvas és Endrőd között helyezkedett el, a 16. század elején, a megye legjelentékenyebb települése volt a maga 132 "kapujával"-házával. Endrőd 1598-ban lakatlanná vált, elpusztították a ...törökök. 1630-ban újra megülték némely szökött jobbágyok. 1685-ben újra elpusztult a Gyuláért vívott harcokban. Az új endrődi települők ide a berényi (Mezőberény) határhoz tartozó Nemes-Kerekéből jöttek. Az áttelepülés a 18. sz. első évtizedeire esik, és több hullámban történik meg. Az elsők: Hornok Pál és István, Illés György, Német András, Kordás Múúrton, Sáros András. Ez a katolikus raj... az uraság engedelmével ...átköltözött Endrődre lelképásztoraikkal, Pocsuk Imrével. Hamarosan követték őket mások is: az 1733-ban vezetni kezdett anyakönyv első három évi feljegyzései közt előfordulnak a következő nevek: Balog, Bacsza, Bónus, (erről a családról kapta a nevét a Bónom-zug), Balázs, Balina, Bálini, Bíró, Bindis, Baksa, Borbás, Búza, Benkó, Benedek, Barina, Babó, Bohácsik, Budai, Eottó, Czmarkó, Csányi, Cserencz, Cserni, Csordás, Dudás, Dávid, Deák, Drabó, Dányi, Eke, Filep, Fekécs, Fagyas, Farkas, Füleki, Fazekas, Gombos, Gyepes, Gácsai, Gíricz, Guityás, Gál, Gyuricza, Gyulai, Goda, Hornok, Horvát, Hlavács, Halasi, Hegedűs, Hanyecz, Hronecz, Iványi, Juhász, Kukla, Kovács, Király, Kartuk, Kapus, Kádár, Kuracsik, Kis, Keresztes, Komlósi, Katona, Kojnok, Kulik, Mastala, Mézszáros, Medvegy, Molnár, Mátyás, Markus, ... Pohorelec, Papsó, Polyák, (a Polyák-halom tulajdonosai?) Pusztai, Révész, Rábaközi, Rácz, Szalkai, ... Szujó, Sipszák, Szilágyi, Szakálos, Sótén, Simó, Sztancsik, Szuszad, Salamon, Smár, Szita, Sipos, Szórfi, Szabó, Sztanyik, ... Tímár, Tálán, Tóth, Tócsér, Tamási, Turcsányi, Tyelár, Túróczi, Uhrin, Urbán, Varga, Valovecz, Vég, Valastyán, Vaszkó, Vrana, Vass, Váczi, Zsánibóki.

Tíz év múlva (kb. 1743) már találkozunk a következőkkel is. Árvai, Ambrus, Alekszi, Barjác, Babarik, Bela, Cseatos, Czifra, Csorba, Csóvár, Duda, Dobos, Diaya, Fábrián, Forgács, Fogarasi, Gonda, Harnes, Huszka, Hadobács, Kelemen, Kerékgyártó, Koczka, Kubucz (Gubucz) Kiszeli, Liziczai, Lelik, Lipták, Mikó, Matusa, Majoros, Julis, Jánosi, Jánosik, Nehéz, Nyustyák, Onadi, Puskás, Pápista, Porubcsánszki, Pap, Rhakács, (Hagács) Ronczó, Révai, Rojik, Sárközi, Szügyi, Sóocz (Sóczó) Sziládi, Serfőző, Inka, Tokár, Vödröd, Víg, Veres.

Ebből látjuk, hogy a falu megszállásának első évtizedeiben a mai törzsökös családok elődjéből alig hiányzott egy-kettő. Az Óvári 1758-ban, a Kardos 1750-ben, a Hunya-név 1756-ban, a Jambrik 1750-ben, a Gellai 1759-ben, a Kalmár 1763-ban fordul elő először. Tehát siettek csatlakozni az állandó jó kilátást nyújtó új hazát talált rokonaikhoz. Itt megszállták a Körös partján talált omladozó templom környékét, mely a mai Templom-zug mellett az ástott Körös hullámtérében még mintegy 8-9 öl hosszú volt. (Egy öl 1,9 m) Ezt a templomot 1753-ban újjá építették. A hajó mennyezetes, a szentély bolt-hajtásos. Kívül-belül jól vakolva, a tető zsindegyel fedve. A kórus szilárd oszlopokon nyugszik. Oltár egy van, festett fából. ... 6 rénus forintért a falai közt lehetett temetkezni. A templom folyton ki van téve a nyolc lépésre lévő Körös rongálásának."

Eddig az idézet a Historia Domusból. Most nézzük meg, hogyan őrizte meg az emberi emlékezet a régi templom történetét. Meglepően sok régi történetet őriztek meg az emberek. Pedig ahhoz, hogy a most idős emberek nekünk elmondhassák a régi öregektől hallottakat, legalább 6 vagy 7 nemzedéken keresztül kellett őrizni és a fiataloknak átadni a "legendát". A gyűjtéseinkből adunk most közre néhányat. Adatközlőink: Szurovecz Mari néni és Varjú Béla.

"Ahogy a hidnak a lába van, ott vót valamikor a templom. A mostani Körösön amárú. Átme gyünk a hidon, akkor Kocsorhegy meg a hid közt. Ott nincs fa, olyan kis halom az ártérbe. Mikor a víz kigyón, akkor legutójára látszik egy kis csücsök, az vót valamikor a temploma Endrődnek. Rengeteg kis téglatörmelék van ott. Mint gyerekek ott dukoltunk (dúrtunk), mert akkoriba még a sekrestyének megvót a lépcsője. Hát egyszer kiugrott egy téglá, hát ott vót egy vaskazetta. Bevittük a bírónak, piz vót benne. A templom követ - aszonta nagyanyám - kisédték oszt Nagylapason a Kismajort csinálták belül. De még nagyapámnak az apja emlékezett a templomra: bagolyfészket mentek szedni a pallásra... Nagy, ódon ajtója vót, tölgyfa, azt Varjú Fülöp bácsi vette meg. 1780-ban épült a Domszög, annak a falába építették be. Ezt is, meg a nagygerendákat is. Majd amikor a Domszöget újraépítették, azt a nagy tölgyfaajtót kivették a tanyába iskolajónak. (Varjasra?) Nagy, kerek, lapos, vaskilincse vót, úgyhogy ott vót a hid tövibe a régi templom. Annyit tudok még rulla, hogy onnan maradt egy harang, Fülesnek híttuk, a 14-es háborúba vitték el."

A következő számban is közlünk majd részleteket a Historia Domusból.

Hornokné Németh Eszter

VÁROSUNK, Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Felelős kiadó: KDNP Gyomaendrőd Szervezete.

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vaszkó András, Vaszkó Irén.

Készült a KDNP Központi Sokszorosítójában, 1126 Budapest, Nagy Jenő utca 5.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

I. évfolyam 2. szám

1994. november

MINDEN MAGYAR FELELŐS MINDEN
MAGYARÉRT.

SZABÓ DEZSŐ

ÚJ MAGVETÉS - RÉGI BARÁZDÁBA!

Házasságban gyarapodott, munkagondokkal mindennapos, tisztsegújító szülőföldünkön új kezdeményezés nemes izgalmá kerekedik. Friss magot hinteni a régen meghúzott barázdába! Városunk címen új havi-lapot indítottak (a meglévő kettő mellé), hogy a nehezen testvéresülő közös tudat a saját lábára állhasson végre, úgy, hogy egy-jogon otthon lehessen benne az iker-település mind a két fele s közakarattal mászhasson ki abból a jelengödörből, melyben az emberszabású átalakulás viaskodásában zuhant.

A régi barázda említése arra utal, hogy Hármaskörös címmel Endrődön a huszas-harmincas esztendőkből (tovább, mint két évtizedig) létezett már a mostani lap őse, míg a szomszédban a Gyoma-Endrőd-Kondoros, s olykor a Hungária Nyomda kísérletei is képviselték a sajtót, kurtább-hosszabb ideig, de szellemiségükben olyan messzire egymáshoz, mint Makó Jeruzsálemtől, - ahogy a közmondás örökíti.

Mindezek tudtával önmagát szülheti a kérdés: Mi lehet az ó-barázdába hintett akarat-magból kikelő új lap feladata a folyamatos jelenben? Semmiképpen sem az, hogy a visszavonás konkolyát megtúrja sorai között, mint olykor azt - bántási szándék nélkül essék a szólás -, jelenlegi laptestvérei teszik! Ehelyett tudatosan olyan humanista, nemzeti erkölcsi normákkal mérni a sorsformáló eseményeket, s olyan célokat kitűzni, amiket a keresztény hitfelekezetek ökomenikusnak, egyetemes népszolgálatnak neveznek. Gyógyítás szándékával feltárni a bajokat, hitet tenni a nemes törekvések mellett, s a hónapok alá nyúlóknak, akiket az átalakulás időlegesen az út szélére sodort.

S ezügyben nem lehet a lapnak endrődi vagy gyomai, katolikus vagy protestáns, hívő vagy szabadgondolkodó jellege, csakis egyetemes: Néppel a Népert! S talán Szabó Dezső félévszázados, de ércnél maradandóbb korparancsát sem árt felidézni ezügyben, ami így hangzik: "Minden magyar felelős minden magyarért!" És az ember az emberért is!

Timár Máté

Légy áldott régi hely,
légy áldott régi ház,
légy áldott régi tej,
légy áldott régi láz.

Légy áldott régi zaj,
légy áldott régi csend,
mely mint egy messzi jaj
álomban visszacseng.

Légy áldott régi hó,
légy áldott régi kő,
te szívemet nyitó
te lelkelem építő.

Légy áldott régi bor,
légy áldott régi seb,
a véres és bíbor
csóknál is edesebb.

Légy áldott régi lant,
új bura régi ír,
kigyuló régi hant
kinyíló égi sír.

Kosztolányi Dezső
(1924.)

Az endrődi templom búcsúünnepé november 6-án vasárnap délelőtt 10 órákor lesz. Mise után nagyszabású utcai körmenet.

Az endrődi szarvasvégi temetőben nagyszabású takarítási akció kezdődött. Az Önkormányzat közhasznú munkanélkülieket küldött takarítani. Hálás köszönet a szorgalmas munkásoknak, valamint az Önkormányzatnak is.

Öröndetes, ezekben a napokban sokan szépítik és csinosítják a temetőket. Ezért is hála mindenkinek.

A tartalomból:

Önkormányzati választások elé

2. old.

Gazdaság

3. old.

Évfordulók

4. old.

Egyházi krónika

5. old.

Kisgazda párt a történelem tükrében II.

6. old.

Irodalmi oldal

7. old.

Postánkból

8. old.

Az önkormányzati választások elé...

Milyen legyen egy önkormányzat? II.

Cikkem első részében felvettem egy gondolatot a város hosszú távú lehetőségéről, amely fellendíthetné a vállalkozási kedvet. Azt mondtam, hogy a városnak meg kell valósítani egy ipari parkot, hiszen tudjuk, hogy a külföldi befektetők nagyon sok esetben azért nem kezdeményeznek, mert üzletükhöz nem találnak megfelelő helyet. Ez vonatkozik a belföldi befektetőkre is. Sőt, a helybeli vállalkozóknak is szükségük van olyan lehetőségre, ahol adva van a fejlődés és a növekedés feltétele.

Jelen pillanatban, ha valaki vállalkozni akar, biztos, hogy a garázsba, vagy a háznál lévő melléképületben kezdi el, mert nincs más lehetősége, s ha ezt is kinőtte, bérbe veszi a szomszéd garázsát. Kezdsnek ez is megfelel, de nem a fejlődésnek.

Itt már bekapcsolódik a városfejlesztés és rendezés tervezete, valamint a lakosság vagyoni védelme. A jelenlegi vállalkozások mindenütt a városban lakónegyedekben létesülnek, különböző ágazatokban. Ez által a környező házak veszítenek piaci értékükből. Miért? Azért, mert az üzemek zajosak, csótány és rágcsláló termelők, esetleg szagosak is. Tehát, ha valaki ezt megelégette a jelen helyzetben nem tehet mást, (mivel az üzemnek hivatalos működési engedélye van), mint azt, hogy megpróbálja eladni házát. Igen, de ki vesz meg egy ilyen környezetben ingatlant? Legfeljebb a felépült üzem áron alul, mert tudja, hogy a polgár kényszerhelyzetben van.

Itt kapcsolódik a témában a városrendezés. Ha van egy erre alkalmas terület, a város nem ad ki engedélyt a továbbiakban lakónegyedbe, ipari létesítményre. Tehát az önkormányzatnak ki kell alakítani egy igazságos és humánus városrendezési tervet.

Sorolhatnék még sok követendő példát amit lépésről-lépésre egy tervező és gondolkodó önkormányzat meg tud valósítani. Példaként utalnék Mezőberényre, amely kb. ugyanolyan lélekszámú, mint Gyomaendrőd. Minden utcája kemény burkolattal van ellátva és rendezettek, szép központtal kialakítva. Általában meglátszik, hogy az önkormányzat gazdálkodik, és jól!

Mivelhogy nem tanácsadás cikkem lényege, hanem inkább figyelemfelhívó, hogy miket tartsunk szem előtt az önkormányzati képviselők megválasztásánál. Ne restelljük megkérdezni a jelöltek elképzeléseit.

Tisztelt Választópolgárok!

Mint a KDNP elnöke, ki merem jelenten, hogy a mi tagságunk - melyben a társadalom minden rétege képviselve van - nyitott minden jó irányba vezető változásra. Konzervatívnak csak annyiban vagyunk nevezhetők, hogy hitünk és nemzeti öntudatunk van, és ezt meg is akarjuk őrizni.

Megszállottsággal hisszük, hogy városunk érdekében a Kiszéti Gyógyászó meg fog valósulni, amely egy csapásra meg tudná változtatni Gyomaendrőd arculatát és megítélését.

Mi itt élünk és itt halunk meg. Ez a mi szűkebb értelembbe vett hazánk. Ne törődjünk a nagy politikával, mert abba mi nem tudunk beleszólni, de törekedjünk arra, hogy a nagypolitika is minél kevesebbet szóljon a mi dolgunkba. Ezt pedig csak úgy tudjuk elérni, ha mennél jobban összefogunk és függetlenítjük magunkat - főleg anyagilag!

Rengeteg a tennivaló, tetteink jövőbe nézzenek városunk érdekében, *ne azt támogassuk, akár szavazatainkkal is, ami szétválaszt, hanem azt, ami összetarthat és fejleszthet bennünket.* Ha ezt így tesszük, akkor meghiúsul annak a maroknyi körnek minden erőlködése és hangoskodása, amely megosztottságunkon dolgozik, mert *az erő az egységben van.*

Tisztelt Választópolgárok!

Ha csak egy ici-picit is sikerült felkelteni érdeklődésteket városunk jövője irányába, érdemes volt megírni szerény és valós gondolataimat.

Vaszkó András

Endródi értékek

Szülőfalunk méltón letette névjegyét a nemzet asztalára, melyen írók, költők, festők, színészek, zenészek, tudósok, sportolók neve sorakozik.

Országosan ismert Timár Máté, Fenákel Judit, Gergely Ágnes, Ujházi Miklós, Farkasinszki Imre, Rózsahegyi Kálmán, Varjú Vilmos, Sztanyik László neve szerepel.

Persze, kívülük még szép számmal vannak, kiknek híre a szülőföld határain túl kevésbé ismerős: pedig az ő alkotásaik is a település jó hírének öregbítéséhez járultak hozzá. Kevesen ismerik ifj. Paróczai Gergely, Polányi Éva, Iványi Mária, Uhrin Péter, Bella János és Bella Rózsa, és a szárnyait bontogató színész: Kiszely Zoltán érdemeit.

S mennyien lehetnek még, akik színesebbé teszik életünket!

A múlt napokban kaptam meg Timár Máté két legújabb könyvét: Amikor a szerelem véget ér és a Napáldozatja előtt novellás kötetét és regényét. Mondhatom, kedves történetek sora. Szülőfalunk ízes nyelve művészi fokon, dallamosan cseng fülbe és szívbe.

Mérhetetlen értékű az a munka is, melyet a Honismereti Egyesület tagjai végeznek Hornokné Németh Eszter vezetésével, hogy Endrőd történetének, életének igen értékes szakaszát az elmúlt századforduló eseményeit, értékeit az utódokra hagyja.

Az Egyesület kezdeményezésére az iskolások évente pályamunkákat írnak életünk egy-egy szakaszáról, területéről, érdekesen és ízesen. Előttük a szép reményeket ígérő holnap. Jó lenne, ha lapunk hasábjain minél több érdekes, értékes munka kerülne kezünkbe!

Márton Gábor

GAZDASÁG

A falugazdász válaszol

Az 1994. évi őszi vetésekhez milyen támogatások igényelhetők és a támogatások elnyeréséhez milyen igazolásokat kell beszerezni?

A jelenleg is hatályos 182/1993./XII. 30. korm. rendelet szerint a fölhasználható 2000 Ft/ha vetési támogatást igényelhet, amennyiben rendelkezik ugyanilyen értékű számlával. A termeléshez szükséges ráfordítások számlamásolatait a falugazdász útján kell az adóhatósághoz eljuttatni az igénylő nyomtatványok egyidejű aláírásával. Szintén a fenti rendelet alapján lehet a gázolaj beszerzések támogatását igényelni. Az igényléshez gázolajszámla vagy az elvégzett munkaműveletről tételes számla szükséges. Útalapot igényelhet a vállalkozói körbe nem tartozó termelő is, aki mezőgazdasági termelési céllal földet használ. A gázolaj és az útalap támogatásoknál egyaránt 90 l/ha az elszámolás alapja.

Mi az agrárkamarák feladata és kik lehetnek kamarai tagok?

A gazdálkodással, piacszervezéssel és információ-áramlással összefüggő közfeladatok megoldására rendezte el az országgyűlés a kamarák létrehozását. A kamarák feladata, hogy önkormányzaton alapuló működésükkel segítsék a gazdaság fejlődését, az üzleti élet tisztaságát és a piac biztonságát. Kamarai tag kötelezően és automatikusan minden gazdasági tevékenységet folytató gazdálkodó szervezet. Összefoglalva, minden adószámmal rendelkező magán és jogi személy.

A sajtóból értesültem, az anyajuh-állomány kötelezően előírt megjelöléséről. Miért kell a jelölést elvégezni, és ki szervezi a munkát?

Az Európai Unió tagországaiba irányuló exportkontingens elosztásához szükséges az anyaállomány nyilvántartásba vétele. 1995. január 1-től az Európai Unió országaiba csak az a termelő exportálhat, aki a Juh Termék Tanács tagja, és anyaállományának nyilvántartásba vételét követően részesül a kontingensből. Javasolom minden juh tartónak, hogy a fentiekkel kapcsolatban keressen fel.

Az idei aszályos év tapasztalata alapján műtrágyázási tanácsot szeretnék kérni. Búzáat követően a következő évben kukoricát akarok termelni, milyen és mennyi műtrágyát használjak?

A talaj erő visszapótlást befolyásoló tényezők az elővetemény, a talaj tápanyag készlete, a talaj típusa, és a tervezett növény és annak termésszintje. Mindezeket azonban most nem vehetjük figyelembe, mivel a fő meghatározó az anyagi lehetőség. Az elővetemény amennyiben felszecsúzva alászántásra került, kellő mennyiségű kálium hatóanyagot biztosít. Célszerű mintegy 50-60 kg/ha nitrogén és ugyanennyi foszfor hatóanyagot a szántás előtt kijuttatni. A tavaszi magágy készítés előtt kell a további 50-60 kg/ha nitrogén hatóanyagot kiszórni. Az idei aszályos évben a csak tavasszal kijuttatott és sekélyen bedolgozott műtrágyák kényszerítették a növényt a felső rétegben való dús gyökérbérbézésre és ennek következtében a növények kevésbé bírták a szárazságot.

Várfi András - falugazdász

Hogyan adózzunk 1995-ben?

Minden év utolsó negyedében a Pénzügyminisztérium szakértői már készek a jövő évi adórendszerre vonatkozó elképzeléseikkkel. Mi adózók igen aggódva figyeljük hogy vajon hogy alakul a jövő évi adópré? Azzal mindnyájan tisztában vagyunk, hogy adót kell fizetni, azon egyszerű oknál fogva, hogy az állam a kiadásait másképp nem tudja biztosítani. Így van ez az egész világon, amióta államforma létezik. El kell azon gondolkodni, hogy nem fordítva ültünk-e a lovon? Jó-e az a módszer, hogy a bevételek nagyságából indul ki a költségvetés tervezése, és nem abból, hogy a gazdaság ki tudja-e termelni, el tudja-e viselni a közkiadásokat? Arról van szó, hogy az állam a mostani túlméretezett intézményeit túl drága szolgáltatásait csak magas adóterhekkel lehet fenntartani. Nem lehet kétséges, hogy az állam kiadásait a gazdaság teljesítőképességéhez kell igazítani. A magikus kérdés az, hogy mit, mikor, hogyan? Egyértelmű, hogy az egyik napról a másikra nem lehet radikálisan csökkenteni a közkiadásokat, és előzetesen alaposan végig kell gondolni, hogy melyek azok az intézmények és szolgáltatások, amelyek piaci alapokra helyezhetők, és mikor? Nem járható ez az út azzal a jelszóval, hogy *nincs több pénz!* Őszintén reméljük, hogy a "szakértői kormány" ezt nem így oldja meg. Egyelőre annyit lehet tudni, hogy igen fájdalmas inézkedéssorozatra kerül sor, amelynek első pontja, hogy kormánydöntés értelmében az 1995. évi költségvetési kiadások az 1994 évi szinten lesznek befagyasztva. Ez azt jelenti, hogy ha az infláció 20 % körül alakul, akkor a reálérték 20 %-kal csökken. Erre évek óta nem volt példa! További fontos kérdés, hogy a módosított adórendszer képes lesz-e a beruházások, az export, a munkahelyek bővítését ösztönözni, vagy másképp feltéve a kérdést, olyan-e a kormány gazdaságpolitikája, amelyet az adórendszer jól tud szolgálni? **Mert ha a belföldi piacot szűkíteni akarják, miért fogna bárki is munkahelyteremtő beruházásba?** Nem vitatható, hogy az adóelvonások csökkentésére csak a gazdaság fejlődésének és az államháztartás konszolidációjának függvényében kerülhet sor. Véleményem szerint a jelenlegi helyzetben mindaddig lényeges adócsökkentésre nem kerülhet sor, ameddig a termelés növekedés és a szerkezetváltás be nem következik. **Ehhez azonban a beruházásokat, vállalkozásokat életkötő befektetéseket ösztönző adórendszerre volna szükség.**

A jövő évre javasolt adóváltozások szerint:

A **beruházások** ösztönzését társasági adókedvezmények formájában gondolják. A javaslat elég bonyolult, adóvisszatérítéssel kombinált, és a kedvezmények mértéke a válság térségeiben nagyobb lenne.

A **tőkejövedelmek** adókulcsa 10 % lenne, úgy ahogy az első százalézer Ft adómentes.

A **befektetési kedvezmény**nél megszűnne a hároméves határidő, csak a befektetés összegének változása és nem az összetétele lenne az adókedvezmény feltétele.

A **személyi jövedelemadó** vonatkozásában a javaslat a minimáladót eltörli, és a kisvállalkozók számára bevezeti az általányadót.

Adókedvezmények: Az eddigi adóalap csökkentő kedvezmények adókedvezménnyé alakulnának át, de csökkentett mértékben, úgy hogy szociálpolitikai megfontolások alapján ez a kisjövedelműeknek kedvezne.

Az egyéni hosszútávú megtakarítások érdekében bevezetik az élet és nyugdíjbiztosítások adókedvezményét.

Császárné Gyuricza Éva

Elfordulók

XI. 4. 68 évvel ezelőtt 1926. november 4-én halt meg Kató József újságíró, műfordító, aki 1879-ben született Gyomán. Négy évig szerkesztette a Békés Megyei Közlönyt. Lefordította Slovackó Mazeppa c. művét. Önálló művei: Versek, Pipaszó mellett, Költemények, Életbarázdák, Krónikás könyv.

XI. 7. 68 évvel ezelőtt 1926. november 7-én született Endrődön M. Kondor Viktória történész. Munkái: Az 1875-ös pártfúzió, Egy ismeretlen levél Károlyi Mihályhoz.

XI. 12. 66 évvel ezelőtt 1928. november 12-én született Gyomán Szilágyi Ferenc író, költő, nyelvtudós, a budapesti Református Egyetem dékánhelyettese. Több mint harminc önálló kötete és egyéb apró írások fémjelzik munkásságát.

XI. 13. 80 évvel ezelőtt 1914. november 13-án született Gyomán Határ Győző, az Európa szerző ismert Kossuth-díjas költő-író-filozófus, Gyomaendrőd díszpolgára.

XI. 21. 72 évvel ezelőtt 1922. november 21-én született Endrődön Tímár Máté író. Eddig 22 regényt és elbeszéléskötetet írt meg bőven patakzó mesélő kedvvel, ízes nyelvvél.

XI. 28. 92 évvel ezelőtt 1902. november 24-én született Gyomán Bohus K. Zoltán író, szakíró. Újságot szerkesztett, tankönyveket írt.

XI. 25. 43 évvel ezelőtt 1951. november 25-én született Endrődön Bella Rózsa Pillinszky-díjas festőművész. Az első 1987-es kecskeméti kiállítása óta már több mint tíz önálló kiállítása volt. Egy képét szülőfaluja könyvtárának ajándékozta.

XI. 28. 6 évvel ezelőtt, 1988. november 28-án halt meg Budapesten Fehérváry Ferenc fotóművész, aki 1922-ben született Endrődön. Önálló fotókiállítása volt a Néprajzi Múzeumban.

"A tanítás nekem nem munka volt, hanem életforma"

Beszélgés Márton Gáborral, akinek a békéscsabai Tanítóképző Főiskolán az idei tanévnyitón ötvenéves tanítói szolgálata után aranydiplomát adtak át.

- Nagy idő ez az ötven év.

- Nagy idő, de mégis eltelt egy pillanat alatt. Mintha tegnap lett volna, hogy elkezdtem tanítani.

- Úgy tudom, sokan voltak testvérek. Hogyan lehettél Te mégis "iskolázott" ember?

- Tizen voltunk testvérek. Igazad van, a magamfajta gyerekeknek csak álom volt, hogy tanító lehessen.

De amikor én hatéves voltam, a vasutas édesapám meghalt tüdőbajban, édesanyám itt maradt a tíz gyerekkel. El lehet képzelni, mennyi gond volt. Úgyhogy a négy kisebb - köztük én - bekerült a szegedi árvaházba, bakterházba is mondtuk. De még olya! Külön hálószoba, tanuló, fürdőszoba volt, adtak cipőpasztát, fogkrémet, adtak ruhát. És a kitűnő tanulók tovább is tanulhattak. Úgyhogy én 1944. áprilisában végeztem el az Újvidéki Tanítóképzőt.

- Merre felé tanítottál?

- Az ötven évet elejétől a végéig Endrődön tanítottam, illetve egy évig voltam a gyomai művelődési osztályon, de nem szerettem, mert folyton azzal nyaggattak, hogy melyik pedagógus jár templomba, mondjam meg. Mikor már nagyon meguntam, az feleltem: - Azt nem tudom, de ha arra kíváncsiak, hogy ki jár a kocsmába, azt fejből is meg tudom mondani. Le is váltottak, hál' Istennek, igen hamar.

- Melyik iskolában kezdtél?

- 1945. januárjában az endrői polgári iskolában.

- Milyen volt itt akkor a hangulat?

- Nagy volt a bizonytalanság, a férfi pedagógusok nem voltak itt-hon, az iskola belövést kapott, a falu magába volt gömnyedve, mindenki gyászolt.

- Sokáig voltál tanyai tanító is. Úgy mondják, ezek az évek duplán számítanak.

- Huszonkilenc évig tanítottam tanyán; de én nem számolom duplán, nagyon szerettem ott élni.

- Nehezen tudnák elképzelni Téged városi embernek.

- Egyszer mentünk Pesten a feleségemmel az utcán. Jött valaki szemben, és én annak rendje és módja szerint megemelttem a kalapom. Csak a döbbsent tekintet ébresztett rá arra, hogy én itt, Pesten is tanyai módra viselkedem. Mikor nyugdíjasok lettünk, felmerült, hogy el kellene költöznünk valamelyik gyerekünkhöz. Mind a három városban él. De nem lett belőle semmi. Egyrészt mert nem tudtuk eldönteni, hogy melyikhez menjünk a három közül. Másrészt - ha én most elmegyek, még egy fröccsöt sem tudok ott meginni, nekem ott nincs senkim, minden barátom itt marad. Meg ott is majd elkezdnek mindenkinek köszönetni, azt hinnék azok is, hogy meghibbantam. Úgyhogy itthon maradtunk.

- Milyen volt a tanyai tanító élete?

- 1-8. osztály járt a kezem alá, volt olyan, hogy ez száznál is több gyereket jelentett. Egy nagy szikes pusztá közepén volt a csejti iskola. Ha fagy volt, ha eső esett, ha olyan szél volt, hogy majd felkapta az embert, ezek a kicsi tanyai óvodátlan gyerekek akkor is jöttek az iskolába. Kilómétereket gyalogolt a kis hatéves, mire odaért, elázott. Addigra befűtöttem, mert a takarító is én voltam, kimostuk a kis harisnyát, papucsot adtam rájuk. Akkor megfogtam azt a kis ügyetlen kezét, mert még a ceruzát se tudta megfogni, és elkezdtek alakítani a betűket. Az ember minden nap látta, hogyan tökéletesedik a keze alatt - ami a világon a legfontosabb - a gyermek. Mire a nyolcadikat elvégezte, kialakult, kezdhette az életet. A tanyán nem volt rossz gyerek. Azok a gyerekek tudták, hogy a munkát el kell végezni. Persze, volt olyan is, hogy a szülő úgy adta a gyereket a kezem alá: - No, ez egy haszontalan kölök, csak a bőrével számoljon el a tanító úr...

A tanyán csak az a tanító maradt meg, aki maga is vállalta az ottani emberek életét. Ezek a tanítók összefogtak az olvasókörököt, színjátszó szakkört vezettek, zeneestet rendeztek, ott voltak a szüreti bálon, az aratóbálon. Én még futballcsapatot is szerveztem: a csejti legények futballoztak más tanyai legényekkel - jó volt, együtt voltunk. A tanyai tanító ott kellett legyen a lakodalmakban, a temetésekben, a disznóvágásokon - volt olyan, hogy engem egyszerre három disznóvágásra is hívtak, el is mentem mind a háromra. Sokszor meg hivatalos ügyeket kellett intézni. Én, amikor a háború után odakerültem, sok levelet írtam meg a Vöröskeresztnek, mert az emberek keresték a hozzátartozóikat. Volt olyan is, hogy végrendeletet írtak meg velem. De mivel messze volt a falu, a marhalevél-kezelő is én voltam. Egyszer még szüléshez is elhívtak: - Te iskolázott ember vagy. Mondom nekik, hogy hívjatok bábát. - Most nem ér rá. Hát... kimentünk ketten számárháton... nagyon melegen volt... Szerencsére, mire odaértünk, már ezen a világon volt a szép kis barna hajás baba.

- Nagylaposon hogy érezted magad?

- Nagylapos volt az életem egyik legszebb időszaka. Ott már villany volt, kövesút volt, nagyon összetartó nép lakott ott. Olyan is volt, hogy kerékpárral bementünk együtt nagylaposiak Mezőtúrra a mozába. Nem volt messze - 10 kilométer.

- Akkor már nős voltál. Hogyan viselte a feleséged ezt a sok-sok elfoglaltságot?

- Ő is részt vett mindenben. Az én feleségem egy csodálatos asszony, ő is pedagógus, 42 éve élünk együtt. Három gyönyörű - és jó! - gyermeket szült nekem. A két lányom pedagógus, a fiam építésmérnök. Van hét unokám - eddig! A mi családjunkban olyan is megtörtént, hogy a kisebbik lányom szült öt évvel ezelőtt március 24-én /Gábor napkor/ egy fiút, rá három évre, szintén március 24-én pedig egy lányt. Hát ez olyan csodálatos ajándék volt nekem, amivel semmilyen kitüntetés nem ér fel.

- Ha megkérdezhetem: hogy állsz az anyagiakkal? Ház? Kocsi? Vikendház?

- Amúgy nagyon gazdag vagyok, de anyagilag nem sokra vittem. 1972-ben sikerült pedagógus-kölcsönrel egy családi házat felépí-

Katolikus krónika

Ezekben a napokban ünnepelték a testvér protestáns egyházak a Reformáció ünnepét. Köszöntjük őket testvéri szeretettel. Tagadhatatlan, hogy számunkra ugyan fájdalmas esemény volt az egyházszakadás, de nem ragadhatunk le a múltban, hanem tovább kell lépnünk és néznünk. Ha valóban a Biblia szellemében élünk, akkor nem szaggatjuk a múlt sebeit hanem testvérként tiszteljük, szeretjük egymást, tanulékony lélekkel szemléljük a másik értékeit. Különválásunk óta is halmoztunk fel annyi történelmi értéket, lelkeséget, szellemiséget, kultúrelemeket, a Biblia megélése területén szerzett tapasztalatokat, melyek egymást nem kizárják, hanem gazdagítják.

Eredetünk, gyökerünk közös - a célunk ugyanaz; Van, ami a jelenben különbözik? Nem baj.. ha szeretjük egymást, akkor létrejön a *lelki egység* közöttünk. És ez a legfontosabb.

Így kívánunk minden jót, sok-sok áldást az Istentől Testvérgyülekezeteink életére.

Külön is köszöntjük a gyomai református gyülekezet Lelkipásztorát az alkalomból, hogy most ünnepelte gyomai működésének 30. évfordulóját. Nem kis dolog ennyi időt egy közösségben eltölteni. Kívánunk további áldott szolgálatot, eredményes munkát és nagyon sok lelki örömet a gyomai Gyülekezetben, még sok-sok éven át.

A hónap egyházi ünnepei:

november 11. Szent Márton püspök

A pannóniai Sabariában (ma Szombathely) született 316 körül pogány szülőktől. A keresztség felvétele és a katonai szolgálatból való megválás után a galliai Ligugé mellett monostort alapított, ahol Szent Hiláriusz vezetésével szerzetesi életet élt. Pappá szentelték, majd Tours püspökévé választótták. A papság műveltségét emelte, a szegényeknek hirdette az evangéliumot, és sok jót tett velük. Sok festőt meghíletett a köpenyjelent: csikorgó hidegben egy félig meggémberedett koldust látott. Oda lovagolt, katonai köpenyét kardjával kettéhasította, és a koldust betakarta vele. Meghalt 397. november 8-án.

november 19. Árpádházi Szent Erzsébet

II. András magyar király és meráni Gertrúd hercegnő leányként született 1207-ben, valószínűleg a sárospataki királyi várban. Még kisleányként férjhez adták Lajos türingiai tartománygrófnak, akit három gyermekkel ajándékozott meg. A mennyei dolgok szemlélése, szegények segítése, családja szeretete töltötte be szívét. Közismert a rózsalegenda: Jézus nevében hordta az alámizsnát a szegényeknek, s az egyik alkalommal, amikor férje rosszindulatú rokonai számon kérték, hogy mit visz a kötényében, az ott lévő kenyerek rózsává színesedtek. Férje halála (1227) után a szívtelen rokonok kiűzték Wartburg várából, és a téli hidegben három kis gyémekkel egy eisenachi sertésólban húzta meg magát. Kórházat alapított, és maga szolgálta a betegeket. Meghalt Marburgban 1231 november 17-én.

Iványi László plébános

Református híradó

30 éves jubileum

Református gyülekezet Híre

Október 9-án háladáó Istentisztelet és bensőséges ünnepség keretében emlékeztek meg a reformátusok arról, hogy 30 éve - 1964. október 1-én - kezdte meg a gyomai gyülekezetben szolgálatát Sáros Tas Tóthótm lelkipásztor. Igéhirodésében a Zsolt. 50,23 és az Ikor. 4,1-2 alapján - "Aki hálával áldozik az dicsőít engem" s "Úgy tekintsen minket az ember, mint Krisztus szolgáit és Isten liikainak sáfárait. Ami pedig a sáfároknak megkívántatik, az, hogy mindenik hűnek találassák" - emlékezett és szót háladáóssal a megtelt útról és szolgálatról.

Fekete László presbíter a Presbitérium nevében méltatta a lelkeszi szolgálatot, amely az elmúlt 30 évben - az ismert körülmények miatt - nagyon nehéz volt. Majd Izsó Sándor gondnokkal a Presbitérium jókívánságait és háláját fejezték ki.

A gyülekezet asszonyai - a Diakóniai Bizottság - nevében, akik az egész ünnepség szervezői is voltak, Keresztesi Józsefné, B. Molnár Istvánné és Csicsely Mihályné a gyülekezet értékes ajándékait adták át a Körös Étteremben tartott - mintegy 200 fős - ünnepi ebéden.

A templomban még Keresztesi József római katolikus gondnok gyülekezete és a maga nevében szóló elismerőleg s jókívánságait kifejezve. Hunya Alajosné pedig az özv. Izsó Antalné, Vass Erzsébet levelben küldött köszöntését olvasta fel.

Sáros Árpád szentesi lelkipásztor a maga és az Édesapa nevében bibliai versekkel köszöntötte testvérét és a gyülekezetet.

Az ünnepi istentisztelet áhítatát és színvonalát emelte a lelkipásztor leánya - a Szegedi Tömörkény Gimnáziumban tanító Sáros Tünde - vezetésével résztvevő (egyetemistákból, főiskolásokból és középiskolásokból álló) szegedi énekkar szolgálta. Valamint Keresztesi Józsefné szavolata, aki Dr. Sáros István - korábbi lelkipásztor - 30 éve a harangok villamosításakor írt "Hallod a harangszót?" című versét adta elő.

Hallod a harangszót?

írta: Dr. Sáros István lelkipásztor

Hallod a harangszót a gyomai toronyban?...

Bölcsöd ez ringatta, úton az kísért,
Ez kísér majd egyszer utolsó útdra...

Hallod a harangszót? Ez allatott szépen
Körösparti kis bölcsőben vagy anyád ölében!

Hallod a harangszót? Nem hágy ez el soha...
Aratáskor, vig szüretre ez hívogat haza!

Ha főradt vagy - a harangszó frissíti meg karod.
Ha bánat tép s rád ül a gond - harangszó vigasztal!

„Harangszóra indul a szív háladáó imára,
Harangszóra nyílik szíved ha özvegy vagy s árva.
Ebből merít kinek mósól sehol sincs barátja,
Csak egyedül az Istennel van vigasztalása.

Messze mehatsz! Vethet a sors más vidékre-tájra...
Elvihetnek katonának, munkába, bányába...

Lehetsz gazdag, lehetsz szegény, bujdoshatsz világba
A gyomai szép harangszó érte kiált: Drága!

Elrepülhetsz fellegekbe... vihet tenger árja,
A gyomai harang szava utánad száll - várva...

...S felhangzik majd egyszer bizton, füledbe cseng éjjel titkon,
s fölriadsz, hogy halljad s úgy érzed, hogy ez tartott meg
Embernek s magyarnak!!!

Néked kitudt itthon... utánad megy lopva.
Tőled ezt a csodás kincset senki el ne lopja!!

Hallod a szót... S indulnod kell. Meg sem állsz hazáig
Átölel a harang szava s úgy röpp Gyomáig...

Köröspartig, Házatokig, Őseid sírjái!

Kiszgazda párt a történelem tükrében

II. rész

1944. végén Debrecenben megalakult az Ideiglenes Kormány. Az FKGP-ből Gyöngyösi János külügy, Dr. Vársári Tamás pénzügyminiszter lett. Rejteldhelyéről előkerült Tildy Zoltán felkésztés és Varga Béla r. kat. plébános, valamint Nagy Ferenc gazdálkodó. 1939-től mindhárman képviselők, hosszú ideje a párt kiemelkedő szereplői voltak, és felvették a kapcsolatot a kormánnyal.

A Nemzetgyűlés nagy tette volt a földreform törvénybe iktatása a kiszgazdák köveselésére.

A német megszállást felváltotta a szovjet megszállás. Szerveződtek az új politikai pártok. FKGP vezetők: Tildy Zoltán (szegbalmi) Nagy Ferenc, Varga Béla, B. Szabó István (békési), Filó Sámuel, Dobi István, Bencsik Gyula, Szentiványi Gyula, Kovács Béla. Rácz Lajos gyomai, Vaszkó Mihály endrődi képviselők. A pártelnök Tildy közölte a munkások vezetőivel, hogy bármilyen lesz is a választási eredmény az FKGP 50 %-nál nagyobb részesezési nem kíván a hatalomból. Ez - sajnos - árulás volt részéről, de erre állítólag Vorosilov kényszerítette.

1945. nov. 4-én 57.03 %-os kiszgazda választási győzelem 245 képviselői mandátummal. Tildy Zoltán miniszterelnök, Nagy Ferenc házelnök s egyben a Nemzeti Főtanács elnöke. Nov. 30-án a kiszgazda Kővágó József lett Budapest polgármestere. 1946. február 2-án Tildy Zoltánt köztársasági elnökké választják. Helyére a párt Sulyok Dezsőt javasolja, de ez Rákosi és Szakasits nyomására meghiúsul. Nagy Ferenc lett a miniszterelnök, B. Szabó István államminiszter, Varga Béla pedig házelnök. Az egyik fontos tárca mint a belügy kommuniszták irányítása alá került.

1946 márciusban már erősödtek a baloldali támadások. Megalakul a Baloldali Blokk. Felszólítják a kiszgazdapártot, hogy átváltsák el mindazokat, akik nem szovjet szellemben politizálnak. Tüntetések, atrocitások, sajtó általi támadások következnek.

Az 1947-es választás kékcédulás csalásokkal zajlott. Sokan 5-6 helyen adták le szavazatukat. 100 mandátummal a Magyar Kommunista Párt került az élre. Sok kiszgazda képviselőt, vezetőt menesztettek, többen kiléptek, külföldre menekültek, vagy választották az üldözések különböző formái, míg mások átcsapódtak a baloldaliakhoz.

B. Szabó István miniszternek fontos feladata volt pl. az üldözöttek védelme, gaztettek feltárása, nem sok sikerrel. Végül ez a kiváló ember is sorsüldözötté vált nagy megaláztatásokkal. Sztálinték a nagyon erős kiszgazdapártot, pedig a vidék, főleg a parasztság, szinte emberfeletti munkával, szorgalommal, tenniakarással építette a lerombolt és kifosztott hazát.

Következett Andrassy út 60, az államosítás, vagyonelkobzás, kulákcüldözés (71.600 főt érintett 1949-ig), majd börtön, életkeifosztás, kínzások, kényszermunka (1946-59-ig 750.000 főt), egyházüldözés, ateizmus, kitelepítés (1951 máj. 21-től júl. 28-ig 12.704 főt), Kistarcsa, Recsk, stb.

Tudósok, művészek, nagy tehetségesek segédmunkái! Értékeiktől megfosztották őket, lakásukba beköltöztek, sokan megalázták helyen, nyomorban tengették életüket. Emberi, anyagi, erkölcsi veszteségek, értékek tudatos pusztítása volt mindenütt.

Az FKGP meg akart teremteni minden becsületes magyar ember összefogásával egy független, gazdag, demokratikus, polgári Magyarországot! Erre minden esély megvolt a háború utáni években, de még 1956-ban is. Az 1945-1956 közötti 11 év alatt felhalmozódtak a keserűségek s nemcsak az üldözöttek, hanem a munkások jó része is belátta, hogy a rendszer nem reformálható az akkori vezetőkkel, a szovjet hadsereg jelenlétével. Mindezek érielték az 1956-os forradalmat. Az egyeduralmú pártállam hazafülvőivel beállt idegen érdekek szolgálatába. A "szocialista tábor" így hazánk sorsa is évtizedekre megpecsételődött, s messze-messze, egyre jobban elmaradt a nyugati országok életszínvonalától.

Hanyecz Margit

folytatás a 4. oldalról

nem. Volt egy Trabantom is, de a gyerekeknek adtam. Ennyi.

- Az aranydiplomával járó pénzt mégis felajánlottad a Kiszréti Gyógyászati Alapítványnak. Úgy tudom, a képviselői járandóságodat is átutaltattad iskolai alapítványra.

- Igen. Mert, ugye, ha én felvettem volna az aranydiplomával járó 8.000,- forintot, abból egyből levonták volna a felét adóra. Ezeknél az alapítványoknál mégiscsak jobb helye van a pénznek. Hogy boldoguljanak.

- Fárasztó a tanítás?

- Fárasztó, de nem lehet belefáradni. Mert a gyerek nemcsak a tankönyvből való tanítást akarja. A gyerek önző: magát a pedagógust akarja. Ebben használódik el, ebben ég el az igazi tanító.

- Akkor nem is hiányzik már a gyerekszívját?

- Nem, mert minden nap hallom. Egy a szerencsém, hogy a házunk ablaka a ligeti iskola udvarára néz, úgyhogy örökösen behallik a szaladgálás, a rajcsűr. Ha megyek valahová, úgy intézem, hogy keresztülmehessek az iskolaudvaron, olyankor a gyerekek köszönnek. Ha nem ismerem, megkérdem: - Ki az apád? Megmondja. - No, azt ismerem, tanítottam. - Hát a nagyapád? Azt is megmondja. - No, az meg a komám volt.

- A szokványos kérdés: - Ha újból kezdenéd, ismét tanító lennél?

- Én nagy megtiszteltetésnek veszem az életől, hogy erre a pályára juthattam, hogy falusi tanító lehettem. Egy tanító, ha "eredményre" gondol, akkor a tanítványaira gondol. A becsületes autószerelőkre, a jó kereskedőkre, akik a falu megbecsül. Fülöp Imrére, Rójk Miskára gondolok, akik szintén tanítók-tanárok lettek, és a barátaim voltak. Földvári Józsi elektromérnökre, Madarász Laci gépészmérnökre, Gergely Ági Európa-szerte ismert költőre, vagy az olimpiai bronzérmes bajnokra, Varjú Vilire. Sajnos, őt a nyár elején búcsúztattam el az endrődiektől a pesti temetőben. Ez majdnem olyan, mintha az ember a saját gyereket temetné, nagyon fájdalmas dolog.

- Sok embert ismersz a faluban?

- Mindenkit. Az ötven év alatt rengeteg tanítványom volt. Jon velem szemben valaki az utcán, komoly felnőtt, nekem pedig eszembe jut, hol ült a padban, milyen csibészéget követett el, vagy milyen csillogó szemmel hallgatta a magyarázatokat... A kis hat éves Margitka az első sor szélén ült, és mindig nagyon figyelt. Nézett, nézett, aztán a pad elé lépett lassan, úgy figyelte a magyarázatot. Aztán hátrattatott a kis kezét, fél lépésekkel lassan lépegetett a katedra felé, aztán odaállt az asztalomhoz, felkapaszkodott az ölembe, nézte, hogyan beszélek. Ott ült az óra végéig. Jó negyven év múlva - az unokáját tanítottam - eljött egy szülői értekezletre, és felemlítettük a régi történetet. - Aztán oda merne-e most is ülni az ölembe, Margitka? - Oda, tanító úr, már oda... Nagyon neveltünk. De igaza volt, lassan megéri az ember a pihenésre. Mint ahogy az új lomb letolja a tavalyit, az idős ember is helyet ad a fiatalnak. Ha majd engem is kivisznek a szüleim után a temetőbe, itt hagyok - a tanítványaimon kívül - még vagy 15 könyvet endrődi hagyományokról, a sportról. Addig is, ha Isten segít, még megírom Varjú Vilinek az életét. Most helytörténeti szakkört vezetek. Mert a helytörténet, az nagyon fontos a gyerekeknek. Ha gyerekkorban nem ismeri meg a faluja történetét, sose tudja úgy igazán megszeretni. Ez a titka annak, hogy nekem a néprajz ilyen fontos. És ezt csinálni kell, amíg él az ember.

További jó egészséget, Tanító Úr!

Hornokné Németh Eszter

Emlékezzünk!

Két esemény is kötelez, hogy a II. világháború áldozataira emlékezzünk. Az egész világon november elején halottak napja van. Erre az időszakra esik a háborúból való kiugrás sikertelen próbálkozása, a nyilaskeresztesek szomorú, tragikus hatalomátvétele (1944). A Hősök terén felállított emlékművön 375 név emlékeztet a méhetetlen szenvedést hozó áldozatunkra. Harckocban elesett katonák, fogságban elpusztult hadifoglyok sokasága, itthon elpusztult civilek hosszú névsora alkotja a keresztet a hatalmas sziklán. A kereszt oldalán az életfa letört száraz ágát formálja annak a 45 endrődi zsidó társunknak a neve, akinek a fajgyűlölet kiesztelt néppusztítását megvalósították. Fél évszázad után is sajtó-fájó sebeinkre adj Uram enyhítő evőérvit!

Márton Gábor

Szeghalmi oldal

TORDA TRAGÉDIÁJA

A lassan félévszázados, új-mohácsi szomorúságú zengést megelőzően úgy muzsikált fülembé Torda, mint valami szinte-szent fogalom. Már a tanyai népiskola falán láthattam, hogy két vármegyének, Máros-Tordának és Torda-Aranyosnak a nevében is szerepel. A hittel-hitt legendában kőrösnyi szakadék árkolódott, mellette a leánymentő Szent László és pogány-rokon üldözői közé. Az azonban már a Szeghalmi Péter András Református Gimnáziumban ért utol - méghozzá a maga is költőgető Sinka István első kötetét szerkesztő, s Áprily Lajos enyedi kollégájának, Fülöp Károly osztályfőnökömnek szájáról - mi is történt ottan János Zsigmond regnálásának idején, 1568-ban, akkor az ariánus, ma katolikus templomában, amikor is a nagyvilágon legelsőként a tekintetes karok és rendek, Dávid Ferenc karmesterségével végezésbe szavazták, hogy kinek-kinek a hite a legszemélyesebb ügye és dolga. Így kötődött Tordához a vallásszabadság nemes fogalma, századokkal más országok előtt s második Trianonnak tünt, hogy az 1940-es országgyűlés sem kapcsolta honához vissza négyötödében szinmagyar polgárságát, ott az Aranyos partján, holott Kolozsvárral szinte harangszót cserélt. S amikor végül is igen, 1944. végén néhány hetekre, ezért is akkora árat fizetett, hogy háromnegyedében elrománosodott tőle.

Ennek híret már Veszprém-Jutason, a tartalékos tisztai tanfolyamon hallottam, abba csomagolva, hogy I. Hohenzollern Mihály hagyománytisztelően elfarolt szövetségesétől /ejsze pedig ő is germán vala, a beste/, viszonzásul meg hajdubaka-bajtársaim bemasíroztak a kettényírt Erdély déli felébe. S ottan szomorított az is, hogy az októberi tizenhármak gyászünnepe táján, mint visszakoztatta őket az ivának gőzhengere. De akkor már sárga lombjukat hullatták a fűzfák a Séd vizében, és szüreteltek a Csatárhegyen. S ezzel belé is veszttem a magam sorcsapdjába, hogy jó sokára keveredjem elő belőle.

Csepeli front, menetparancs a Duna vonalán, Bécsnek, hogy két karácsony között, Pilisszentléleken, tisztjeink-hagyta zászlóaljunkkal együtt szovjet hadifogságba essék. Irány a "bumácska", az ótágú csillagra ígért szabadulólével nyomában. Illyés Cecéjén még csak félig, Baján már egészen mezitláb a locs-pocsos hóban, elzabrált csizmám helyett talpatlan, viaszosvaszón sztálincsizmaszárban, hogy Szabadkán át már nyolcvanfolyos marhavagonokban hasalva reszkessünk, mert Tito hősei ugyancsak lövöldöztek reánk.

A huszonezer-halottas temesvári lágerben már hírelték az újfogoly erdélyi társak, mint vadásztak Kolozsvárt, Tordán s az egész erdélyi tartományban, nemcsak bujdokló katonákra, de a civilekre is a szovjet-román járőrpárosok, mivel Mihály öfelsége magyar és német kényszer munkásokkal fizetett Sztálinnak a vaskoronájáért. Sőt, aki nem kellett a vörös birodalomnak, azt ő vitte a saját Gulágjaiba, miként erről Kacsó Sándor bátyánk oly hitelesen tett tanulságot harmasiker önéletrajzában később. A tüzes Dózsa-trónus városában, vagonkirakás közben nekem is elszörnyülködte egy kétnyelvű CFR-vasutas, mint tizedelték meg Tordát, még októberben az új-szövetségesek, tizenhattól-hatvanig, kiska-

bátban: Davaj bisztra, ötösével sorakozó! S bele a szibériai télbe, ahol az éhhalált a tífusz és vérhas is koronázta.

A maradékkal Magnytogorszkban, Európa-Ázsia-Baskiria és Kazahsztán határán találkoztam, 1945. nyarán, de akkor már negyedére kurtult a névsorolvasás. S a lelki nyomorúságában önmagával beszélgető Tompa Antal tordai keramikus mentségére ezt súgta Seres Sándor kereskedő-földije: "Két testvérét, és a sógorát temette el, pedig a bátyja román királyi szenátor volt!" És sorolták a többi tordaiak is. "Reggel kérde a napostiszt: Szkolko? Hány halott? Jelentjük: Százhusz. Csak ennyi? S lám félőlesre burjánzik rajtuk a lórum, ott, a domboldali, jeltelen temetőben!"

S kinek három, kinek négy esztendő mértek még reá. Jobbadán már halál nélkül, csupán fakíri éhezéssel, s még a szájunk se járhatott többért, ha nem akartunk az MVD-sel, majd a fogda patkányaival találkozni. És a szovjet-polgárok sem éltek jobban. Gyermekszemek nézték ki kezünkől a kenyeret, s növendék-leánykák szimatoltak úgy a kásáskondérunk felé, mintha orgonailatot gőzölgött volna. Egészen 1948. őszeig, amikor tapsikoltak érettségünk a vagonútközök. S újra jelentkezett Torda.

Ültünk a vagonok előtt, és vártunk. A parancsnok-kapitány le-fel futkosott: "Egy ember hiányzik! Ki az a magabarma, aki haza sem igyekszik?" Körbekacsintás: Ki más lenne? Bibza, ez a tordai örmény kegyeszerárus, lágerburzsuj, aki a holtemberségen és a zsidókántorságon kívül minden kerthátulját körülbarangolt szűk ötven esztendeje alatt. "Hol voltál?" - gyóntatta volna a kapitány s nem is tagadott: "Hát a bazárban, teát venni! Ötödéve azért küldött boltba az aszszony, amikor elhoztatok! Hazamehetek nélküle?!"

Hej, Torda, Torda...

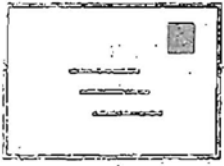
Amikor mennyasszony-nézőben bő-negyedszázada, Sepsinek menet arra kerültem, már csak az ötödik szembejövő választott az anyanyelvemen. A gyermekecskéket sem vizsgáztathattam tehát Szent László füve, pénze, hasadékuháza felől, csak a kalapomat emelintettem meg némán, mert abban a nevezetes 1568-as templomban temetésre csendült a lélek-váltság harangja. Fohászra mozdította a számat: "Adj Uram örök nyugalmat nekik!" De a jelen illetékese helyett azokra a tordai halottakra gondoltam, akikért, ott Magnytogorszkban olyan keservesen sír át Ázsiából! Európába a csontdermesztő burán s földdeomlott poraikból! kövérebben zöldell a lórum, fehérbe öszülve lendül az árvalányhaj a tovatáncoló szellőcskék hátán.

Timár Máté

Feltámadás...

*A tegnapiodat ismered már,
De rejtve még a holnapod.
Isten kezében vagy, s tagadd bár,
Vesztes te lész, ha elhagyod.
Fontold meg, Ember! Létednek célja
Semmibe hullás? Nem várna más?
Gondolj magadra! Örök ígéret,
Elmúlásból a feltámadás.*

Iványi Mária

postánkból...

Hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségéért

apjaink oktatáspolitikai koncepciója egyre tágabb teret enged a tehetséges szülők gyermekeinek elkülönített, ún. elitképzésének.

Lintha egy kissé átestünk volna a ló másik oldalára: a valamikor oly sokat hangoztatott esélyegyenlőséget megemlíteni sem sikk manapság. Pedig az élet most is ugyanazt rodukalja, mint eddig: a kevésbé módos családokba is születnek tehetséges gyerekek. Most is vannak családok - aajnos egyre többen - akiknek anyagi erejét meghaladja gyermekük iskoláztatása. Ezt a gondot kívánja enyhíteni az iskolákban 1990-ben létrejött tanulmányi ösztöndíj alapítvány. Az alapító Dr. Farkas János endrődi származású seész főorvos volt, 10.000,- Ft induló tőkével. Azóta az összeg 86.000,- Ft-ra emelkedett.

A további támogatók voltak:

Márton Gábor nyugdíjas pedagógus, Endrődi Egyházközség, Béke MGTSZ, Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet, Dr. Jgrin Vendelné, Harnos Imre, Farkasinszki Géza, Emlékbizottság, 1.sz. Napköziotthonos Óvoda dolgozói, 3.sz. Általános Iskola dolgozói.

Az alapítvány kuratóriuma évenként egy - a 8 általános iskolát Endrődön végzett - középiskolásnak havi 1.000,- Ft ösztöndíjat ítél oda. Ennek feltétele: példás magatartás, jó tanulmányi eredmény, a támogatást indokló családi háttér. Jelenleg 5 középiskolás tanuló kapja az ösztöndíjat. A támogatást elveszíti az, akinek tanulmányi átlaga 4,- alá esik a tanév végén. A jelenlegi kedvezményezettek valamennyien kiváló tanulók, ketten az idei tanévben érettségiznek, főiskolára, ill. egyetemre készülnek.

Az elmúlt 4 év alatt lehetőségünk nyílt egy franciaországi tanulmányi utat finanszírozni, egy alkalommal pedig rendkívüli beiskolázási támogatást nyújtani.

Sajnos az alapítvány alapítójának összege nem teszi lehetővé, hogy kamataiból a felsőoktatásban továbbtanulókat is támogatni tudjuk. Nagyon sajnálatos lenne viszont, ha bármelyik tehetséges tanulónak a pályája emiatt törne ketté. Tisztelettel ajánlom mindazok figyelmébe alapítványunkat, akik szívesen járulnak hozzá kedvezőtlen körülmények között élő tehetséges gyerekek továbbtanulási esélyeinek javításához. A Dr. Farkas János tanulmányi ösztöndíj alapítvány számlaszáma:

Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet - 269 - 98 370 - B - 91

Az átutalt összeg az adólapból leírható.

Ladányi Gáborné - ált. isk. ig.

Néhány testvéri szó - Timár atya üzenete

Új lapunkban szeretettel köszöntelek benneteket.

Mocem reinélú, hogy többen emlékeztek még rám. Néhány hónap hiján 6 évet töltöttem körötökben. Lelkipásztori és emberi életemből az a 6 év a legküzdelmesebb, de a legszebb szakasz. A sok küzdelem és számtalan lelkipásztori öröm hozzátok Kovácsolt és egy életre hozzátok köt engem. Ezért érdekel a sorsotok, de unokátok és unokátok sorsa is. S mindehhez vegyük hozzá az ősi mondás igazságát: "A vér nem válik vízzé." Nem is akarom, hogy vízzé váljék!

A Hármaskörös partján sok szépet és jót tapasztaltam nálatok. Azóta eltelt tucatnyi esztendő nagyban segít, hogy elfogulatlan, tehát tárgyilagos legyek.

Családlátogatások alkalmával, vagy utcán, temetőben, betegágyánál, plébániai irodán folytatott beszélgetésekből sokszor örömmel ál-

laphattam meg, hogy sok mélyhitű ember lakik Gyomaendrődön. Legyen rá gondotok, hogy az ilyen emberek száma ne csökkenjen, hanem inkább gyarapodjék.

A 6 év alatt és utána is rengeteg életsorsba nyertem betekintést. Melengető örömmel tapasztaltam a gyakori segítőkészséget jelentős áldozatok árán is. Ez emberi kapcsolatokat mélyített és nemcsitett. Ez a lelkiület nem csappant, ha az Isten házának az ékességéről volt szó. De jól vizsgáztatok ebből a "tantárgyból" akkor is, amikor a plébánia épületet és környékét tetőtől-talpig, kívül-belül felújítottátok. Minden - bármilyen irányú - áldozatért áldjon meg az Isten benneteket, "mind a két kezével".

Ne fáradjatok, ne lankadjatok!

Szeretlek benneteket, ezért az érem másik oldalára is fényt kell villantanom. Bizony láttam mást is:

Szükkéblőséget, kicsinyességet, önzést, kiskaliberűséget. Nem szeretitek szívből az Alföldnek ezt az áldott részét ahol laktok, ha saját közös ügyeitek nem karoljátok föl áldozatosan. Nem titkolom, hogy mire gondolok. A Kisréli Gyógyszállóért lelkesedni, izzani kellene mindegyiteknek - kivétel nélkül. Adjatok hálát az Istennek, hogy vannak emberek, akik a Gyógyszálló ügyét önzetlenül szolgálják és viszik előre. Bizzatok meg azokban, akik ezt az ügyet kezükbe vették. Meg van hozzá az erkölcsi alap. Kell egészséges bírálát. De a ronda és rosszindulatú kritika ölni tud. Egy pohár kristálytisza vízbe elegendő belesöpöpenteni egy csepp pocsolót, máris elveszti csillogását. Figyetek el végre, hogy sokkal több telik tőletek. Nemcsak más vidékről idejött Csernus Mihályok tudnak nagyot tenni városukért. Nagykaliberű emberek teremnek Gyomaendrőd földjén is! Szeressétek annyira helyesen önmagatokat és unokáitokat, hogy ezt a páratlan lehetőséget nem engeditek eisikkadni. S legyen ennyi önbizalom és szent önzés bennetek, hogy ennek megvalósítását nem engeditek át a következő nemzedéknek. Minden perc halogatás fölmérhetetlen veszteség!

És még valamit. Rohamosan fogy Gyomaendrőd lakósága. Nem az elköltözésekre gondolok, hanem a gyermekgyilkosságokra. Hát kipszítjuk önmagunkat?! Saját fajtánkat?! Láttatok már olyan állatfajt, amelyek kiirtja önmagát? Csak az ember tud ilyen mélyre süllyedni! Sok egészséges fiatalasszony önző-gyilkos nyilatkozatát hallottam már itt Gyomaendrődön társalgás közepette és szégyelltem, hogy magyar vagyok.

Mit szólunk azokról az anyákról, akik nem bölcsöt ringatnak, hanem sírt ásnak? Akik élet helyett halált hordoznak, akik az emberiség virágbimbóit tördelik le, akik anyaiarcú kis ártatlanokat fojtogatnak. Mikor a temető nem a város szélén kezdődik, hanem a családi szentélyben. Mikor egy pár nem megesküszik, hanem öszszeszkuszik egy harmadik, védtelen élet ellen. Mily rémis találkozás lesz az, mikor ezek a világra nem engedett gyermekek ott a másvilágon azt fogják mondani: Engem anyám ölt meg! Úgy szerettem volna meglátni Isten fényes napját. Úgy vágytam az anyai csókra! És a halál mérgét lehelle homlokomra csók helyett... Kicsoda? Egy asszony, akit úgy neveztem volna - ha megszülettem volna - hogy édesanyám. Adja Isten, hogy Gyomaendrőd utcáin ilyen kegyetlen lények ne szaladgáljanak. Gyakran elmélkedem - főleg édesanyám sírjánál - Újházi Miklósunk szavai fölött:

Anyát teremt az Isten, s Ő lesz a védelem,
Mélynek enyhén az élet virága megterem.

Ez ő: Isten előre való gondja ránk.

Isten szeretetéről bizonyosság jó anyánk.

Áldott legyen Plavec Timár Franciska keresztyányam emléke, aki egészséges fiatal lányként férjhez megy az első világháborúban megvakult Timár Péterhez. Nyolc vasgúró gyereket nevelt föl! S mi félünk, az éhenhalástól. Sokkal jobban feljetekek a csak tejbenvajban fűrésztött, elkényeztetett gyermekektől! Nagyon bízom bennetek. Isten akarata szerint való életigenlésetekben, igazi élniakarásotokban.

Sokszor gondol rátok és sokat imádkozik értetek az öregedő vacser pap
Timár atya

VÁROSUNK Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Felelős kiadó: KDNP Gyomaendrődi Szervezet.

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vaszkó András, Vaszkó Irén.

Készült a KDNP Központi Sokszorosítóiban, 1126 Budapest, Nagy Jenő utca 5.

VÁROSUNK

GYOMAENDRŐD

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

I. évfolyam 3. szám

1994. december

Jézuska-várás a Körös partján

Lesepertek sokszáz istái ócskát
hol találsz jászlat Isten-gyermek ?
Csudaballától Keselyűsig
Teret nyitottak kóbor szeleknek.
Tanyaromok, ledöntött kereszték.
Dűlőutakon sóhajok járnak.
Foglalj szívünkbe méltó szállást
Reménye kábult világnak!

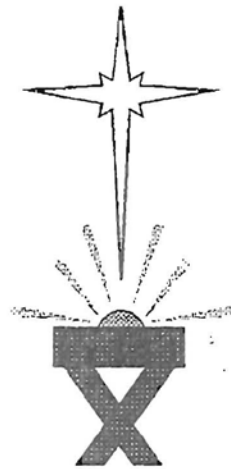
Lelkemben a polyákhalmi
népiskola haranga bondul,
ahol havonta ministráltam,
s libabőrt kaptam latin szavaktól.
Nyoma sincs már s az a gyermek
hadirokkant, bús öreg ember,
de hazahozta Szibériából
az a lúdbőrös Pater Noster.

Kicsi Jézus, bolydult világunk
önmagát meglelni renyhe,
ha nem segíti bölcsességre
születésednek szent kegyelme.
Tűlsoká élt a szólam-silón,
s erőszak ostora verte,
belégyárvult-ahogyan én is,
bár szabad lehetne, ha merne!

Adj erőt hozzá Isten-gyermek,
a világban helyre találjunk,
s egyhitre jöjjön jó a jóval,
s gyengét gyámolítson a bátor,
és a nagyvilág kicsiny csücske,
Magyarország magára leljen:
Tanulja meg, csupán magyarul
lehet ember a magyar-ember!

S túl hiten, és elven, felfogáson
ha tiszta és emberért való,
fenyők alatt szeretet honoljon,
s űzze el a nemtelent a jó.
Eget mérjen boldog hálaének
"Mostan kinyílt egy szép rózsavirág"
"Krisztus urunk áldott születésén"
Nyerj békét népünk, hazánk, nagyvilág!

Tímár Máté

*KEDVES OLVASÓINK!
SZERETETBEN GAZDAG,
BÉKÉS, BOLDOG,
KEGYELEMTELJES
KARÁCSONYI
ÜNNEPEKET KIVÁN A*

SZERKESZTŐSÉG

A tartalomból:

- Önkormányzati választások elé
2. old.
- Gazdaság
3. old.
- Évfordulók- hírek
4. old.
- Egyházi krónika
5. old.
- Kisgazda párt a választásokról
6. old.
- Irodalmi oldal
7. old.
- Helytörténet
8. old.

Az önkormányzati választások elé...

Kt válasszunk polgármesternek?

Négy évvel ez előtt az első szabad választással megszűntek a parancsuralmi rendszer végrehajtó szervei, az ún. tanácsok, amelyeket élükön a mindenható tanácselnökkel, senki sem választott, hanem egyszerűen a mindenható párt jelölt ki. (Mert ugye senki nem gondolja komolyan, hogy az előre kitöltött cédulák urnába dobálásával szavaztunk.) Négy évvel ez előtt e szervek helyére az önkormányzatok léptek, élükön a polgármesterekkel. E testületek már széles körű választás útján jönnek létre, mert itt már érvényesült a választópolgárok akarata.

Gyomaendrőd is választott és megalakult az első képviselőtestület, amely már mandátummal rendelkezett. Megalakulásuk pillanatában még senki nem tudta, hogy hogyan és merre tovább? Polgármestert kellett először is választani a képviselőtestületnek, ami kis zökkenőkkel bár, de megtörtént. Dr. Frankó Károlyt látta a testület legalkalmasabbnak erre a posztra. Mint a képviselők, úgy a megválasztott polgármester is amatőrök voltak az új közigazgatási munkában. Tehát megkezdődött a tanuló év. Megítélésem szerint az önkormányzati törvények megjelenésével szakszerűen lendültek bele a gyakorlatba. Munkájuk kielégítő volt, vitákkal egybe kapcsolva, amelyekből megszülettek a döntések, hol jók, hol kevésbé jók. És így a tanulás idő elteltével profikká váltak. Azzá vált polgármesterünk is, aki a problémákat merete vállalni, és meg is tudott birkózni velük. Egyensúlyban tudta tartani a két városrészt. El tudott hallgatni és simítani minden olyan hangoskodást, amely a város megosztására irányult. Sőt volt bátorsága rámutatni, hogy minden ilyen kezdeményezés a volt tanácselnök környezetéből indult ki. Hibát Ő is követett el, de azokat merete vállalni és nem keresett bűnbakot, nem hárfította másra a felelősséget. Az új önkormányzat 40 millió forint adóssággal indult, amit két év alatt kellett visszafizetni. Ez nem volt egyszerű dolog, ezt kigazdálkodni, hogy minden szakterület működőképes legyen. További 20 milliót kellett a négy év alatt elfuserálni tornaterembe befektetni ahhoz, hogy emberi használatra alkalmas legyen. Tudd meg tisztelt választó polgár, hogy ezért az órási légycsapdáért senki nem vállalta a felelősséget, még az építető tanácselnök sem!

Tisztelt választó polgártársaim kt válasszunk polgármesterek? Ezt most neked kell eldönteni! Azt-e aki tettelért nem vállalta a felelősséget, azt-e aki tüzzel-vassal végrehajtotta a két település egyesítését és ma azt mondja, hogy tévedett, aki azt üzeni szócsövén keresztül, hogy csak gyomal képviselőt válasszanak a gyomal polgárok, nem pedig olyat, aki Gyomaendrődért akar dolgozni! Sorolhatnám még a kampányban elhangzott meggondolatlan és sovíniszta megjegyzéseket, amelyek arra engednek következtetni, hogy a megalakuló új képviselőtestületben a szétválás lesz a fő téma, s ezért majd érdemi munkát kevésbé tudnak végezni.

Vagy pedig olyan polgármestert válasszunk, aki egyformán fogja kezelni és egyensúlyban tartani a két városrészt. Aki szavahihető és megbízható, aki működtetni tudta és tudja a várost a rendelkezésére álló szűkös anyagi ellátottságával. Aki el tudta vállalni a kritikát és le tudta vonni a következtetéseket. A sokszor kapott durva

támadásokon túl tudta tenni magát. Kapott megérdemelt kritikát és abból tudott okulni. Frankó Károly igen nagy megbecsülést tudott kivívni úgy a megyében, mint az országos közigazgatási körökben. Tehát mi értelme volna egy új kísérletezésnek? Tanuljunk az országos választásokból! Ahol a lakosság úgy szavazott, hogy visszahozta a múltat. Biztosan tudom, hogy ma már sokan mondják - egyenlőre még magukban -, hogy Uram hová tévelyedtünk? Vigyázz! Nehogy így válassz, mert most még közvetlenebbül fog érinteni s négy évig kell enned amit főztél!

Tehát arra kérünk tisztelt választópolgár, szavazz a jelenedre és jövődre, ne pedig a múltadra! Szavazz Dr. Frankó Károlyra, aki már bizonyított!

A koalíció nevében

Vaszkó András

A koalíció (KDNP-MDF-Endródi Gazdakör) jelöltjei:

Polgármester:	Dr. Frankó Károly
Képviselők:	
1.sz. választókerület:	Szarka Elemérné , aki alapító tagja az MDF-nek. ÁFESZ nyugd.
2.sz. választókerület:	Timár Mihály , aki alapító tagja a KDNP-nek, és közösen jelöl a koalícióval a 2.sz. nyugdíjas klub. Megválasztása esetén a nyugdíjas társadalmat fogja képviselni a testületben.
3.sz. választókerület:	Báthori Gyula , jelenleg is képviselőtestületi tag, az MDF elnöke.
4.sz. választókerület:	Varga József agrármérnök, tanár a Bethlen Gábor szakiskolában, a KDNP alapító tagja, a mezőgazdasági vállalkozó
5.sz. választókerület:	Szujó Lajos nyugalmazott tanár, a Bethlen Gábor szakiskolában tanított, KDNP alapító tag.
6.sz. választókerület:	Márton Gábor nyugalmazott tanár, író, néprajzkutató, az MDF alapító tagja.
7.sz. választókerület:	nem állítunk jelöltet
8.sz. választókerület:	Véháné Szediák Idikó üzemmérnök, jól ismert, és aktív egyénisége a Honismereti Egyesületnek, Gazdakörnek. Vállalkozó.
9.sz. választókerület:	Várfi András agrármérnök, falu gazda. Mint agrárszakember értékes tagja lehet az önkormányzatnak. Megyei szinten elismert szakember. Vállalkozó.
10.sz. választókerület:	Ladányi Gábor , gimnáziumi tanár, jelenleg a Kner Imre gimnáziumban tanít. Agilis, magabiztos, közügyek iránt érdeklődő.
Koalíciós listán indulnak:	Hunya Lajos , Dr. Jánosik Bertalan , Császár Ferenc
A megyei közgyűlésre jelölt a koalíció részéről:	Császár Ferenc

GAZDASÁG

A falugazdász válaszol

Erdeklődöm, hogy a mezei pocok mekkora kárt tud okozni a vetésekben, milyen készítményekkel lehet ellene védekezni?

A mezei pocok az egérhez hasonló, 9-10 cm hosszúságú rágeszió. A szikes és futóhomok jellegű területek kivételével minden évben szaporodik. Az ideai esztendő, a hosszú forró nyár, majd a jelenlegi kellemes és remélhetően sokáig tartó ősz igen kedvez a mezei pocok szaporodásának. Kiváló élelteret biztosítanak, az elhagyott területek, lucerna földek, árokpártok és a rétek, legelők. Erős mezei pocok fertőzésről akkor beszélünk, ha a lakott járatok száma 100 m²-enként meghaladja a kettőt. Ha 100 m²-enként 2 vagy ennél több lakott lyukat találunk kártételi veszélyhelyzet alakult ki, és ilyen helyzetben a földet használnak kötelessége a védekezést elvégezni. Alkalmas készítmények: Thionex 50 WP 2,6-3,5 kg/ha. és a Thiodan 35 EC 3,0 - 3,5 l/ha dózisban. Mindkét készítmény megfelelő szakmai végzettséghez kötött. Szabadon vásárolható irtószer a Redentin 75, kiskertekben a lakott járatokba szórva alkalmazható, járatonként 1 dkg felhasználásával. Erős szántóföldi fertőzés esetén 20 kg/ha mennyiséget kell egyenletesen elszórni. Minden szer alkalmazása esetén a környezet és a vadvédelmi előírásokat be kell tartani.

A földdel kapcsolatban két kérdésem van. A részaránytulajdon kimérése után mennyi költséget lehet visszaigényelni? Földemet unokámnak ajándékoztam, igényelhetem-e a kimérés költségét?

A két kérdés szorosan összefügg. Aki kérte részaránytulajdonának kimérését és vállalta, hogy a mezőgazdasági termelésből öt évig nem vonja ki, valamint ugyanennyi ideig nem idegeníti el a részére kiadott föld önálló ingatlaná alakításával kapcsolatos költségeire költségtérítésben részesül. A költségtérítés mértéke a költség 50 %-a, de legfeljebb

5 ha-ig	1,800.- Ft/ha
5-10 ha-ig	9,000.- Ft/ha és 5 ha felett 1,200.- Ft/ha
10 ha felett	15,000.- Ft és 10 ha felett 1,000.- Ft/ha.

A költség-visszatérítést a falugazdásztól beszerezhető nyomtatványon lehet igényelni. Mellékelni kell a földhivatali határozatot a tulajdonjog bejegyzéséről, a költségről készített számla másolatát és 500.- Ft értékű illetékbejegyzést. Az ajándékozás elidegenítésnek számít ezért a költség-visszatérítés nem jár.

Két általam még nem ismert növényről szeretnék bővebb információt kérni. Milyen hasznosítású a tritikálé és a durum búza?

A tritikálé az őszi búza és a rozs keresztezéséből előállított hibrid növény, mely állandósult tulajdonságait megtartja. A búzától igénytelenebb, ezért gyenge talaj-adottságok mellett is termesztendő. Magas 1,2-1,3 m-es szára miatt a zöldtakarmányozásban jelentős. A szemfehérje tartalma a búzáénál magasabb (14,5 %), ami növeli takarmányértékét. A lisztválasztékot bővítve kenyérfőzésre is használják. A durum búza az őszi búzától eltérő búzafaj. Őszi és tavaszi változata ismert. Nálunk főként az őszi termesztése terjedt el. Mostohább talajviszonyok mellett is megterem és műtrágya igénye is csekélyebb. Termése 4,0-4,5 t/ha. Speciálisan tojás nélküli tészta készítésére alkalmas.

Várfi András

Miért késik a társadalmi-gazdasági megállapodás?

Sokat foglalkoztat a címben felvetett kérdés, hiszen mindkét kormányzó párt kampányígérete volt a széleskörű társadalmi-gazdasági megállapodás. Majd a kormányprogram egyik központi témája lett a szociális paktum, amelyben a "társadalom" a későbbi felemelkedés reményében áldását adta volna a következő 1-2 év életszínvonalának csökkentésére, a jóléti kiadások megkurtítására.

Augusztus óta erről folynak a tárgyalások, amelyeket hangos viták, csendes alkuk jellemeznek, de előreláthatólag csak a jövő év elején köthető meg a paktum...

Sokakban felvetődik a kérdés, hogy mi lesz a paktum tartalma? A kormány állítólag úgy igyekszik elkerülni a problémát, hogy mintegy 20 oldalra tervezett szövegében néhány általános bekezdés szól a bérezésről, az adózásról, járadékokról, munkaügyi szabályokról, költségvetésről, privatizációról, a fekete gazdaság megsegítéséről, gazdaság-politikai elképzelésekről. A következő rész tartalmazna számadatokat. S végül bizonyos garanciákat, melyekről azonban nem lehet tudni többet.

Az érintettek, vagyis mi, mindnyájan, jó ha tudjuk, kik tárgyalnak rólunk?

1988. őszén a Grósz kormány hozta létre kelet-Európa első 3 oldalú érdekegyeztető fórumát, ahol a munkavállalókat a szakszervezetek, a munkaadókat pedig az OKISZ, a Term. Szöv. Orsz. Tanács, és a Magyar Gazdasági Kamara volt hivatva képviselni.

1990-ben az Antall-kormány Érdekegyeztető Tanács néven újította fel az intézményt és tagjai közé fogadta az új és régi szervezeteket. Ez érdekegyeztető Tanácsban 1991. óta minden évben született megállapodás.

Ha a Horn-kormány valóban átfogó társadalmi-gazdasági megállapodást akar kötni, nem elég az érdekegyeztető tanács tagjaival tárgyalni, hiszen ott az érdekek nem teljes körűen vannak képviselve. Nincsenek képviselve pl. a nyugdíjasok, a kisebbségek, az önkormányzatok, vagy akár a politikai pártok.

Egyelőre úgy tűnik, hogy a szocialista dominanciájú kabinet könnyebben ért szót a "tökével", mint a "munkával". A munkaadói oldal elismerően nyilatkozott a kormány gazdaságpolitikájáról, elfogadták az 1995-ös év néhány pillérszámát, pl. a külkereskedelmi mérleg hiány két milliárd dollár alá szorítását, a 6-8 %-os export növekedést, s azt, hogy a költségvetési hiány nem haladja meg a nemzeti össztermék 5,5 %-át.

A munkaadói és kormányzati egyetértés eredménye az is, hogy a minimáladót eltörlik, az import vármokat emelik, a társasági adót, - ha visszaforgatják a nyereséget a vállalkozásba, - 36%-ról 18 %-ra csökkentik. Illúziókat veszve álltak viszont fel a tárgyalóasztaltól a szakszervezetek képviselői, akik korábban szintén támogatták a kormánykoalíció tervét a társadalmi-gazdasági meg egyezésről. Vágó János az MSZOSZ elnöke egyik nyilatkozatában elmondta, hogy: "vannak olyan hangok, - s ezek elég megalapozottnak tűnnek, - melyek szerint a koalíció inkább az új polgársággal köt megállapodást és nem a társadalom egészével". Elfogadhatatlannak tartja azt a szemléletet, hogy a KÖLTSÉGVETÉSI EGYENSÚLY MEGTEREMTÉSÉNEK ÚTJÁT CSAK AZ ÁLLAMPOLGÁROK TERHEINEK NÖVELÉSÉBEN LÁTJA. Szerinte a Pénzügyminisztérium egyetlen olyan intézkedést sem tud felmutatni, amely a fekete munka felszámolására, a tb. járulék adósság behajtására irányult. Jelentős véleménykülönbség van továbbá a költségvetési szféra dolgozóit képviselő szakszervezetek és a pénzügyi kormányzat között. MÍG A PÉNZÜGYMINISZTER SZERINT CSÖKKENTENI KELL AZ ISKOLÁK, OSZTÁLYOK SZÁMÁT ÉS NÖVELNI A KÖTELEZŐ ÓRASZÁMOT, AZ ÁGAZATI SZAKSZERVEZETEK HALLANI SEM AKARNAK MINDERRŐL. A jövő évi új munkanélküliek száma, amely mintegy kétszázezerre becsült, jelentős részben várhatóan a költségvetési szférából (kutatás, oktatás, egészségügy, stb.) kerülnek majd ki. HORN GYULA AZT A KJELÉNTÉST TETTE, HOGY "AKÁR LESZ EGYEZSÉG, AKÁR NEM, A KORMÁNY VÉGREHAJTJA A MODERNIZÁCIÓS PROGRAMOT." A szakszervezetek vezetői ezzel nem egészen értenek egyet. Érdekvédelmi szervezetenként próbálnak dűlőre jutni a kormánnyal, néha még sztrájkjal is fenyegetőznek.

Ma még tehát nyitott kérdés, hogy betartja-e a szocialista-liberális kormány az ígétét, s megkötö - és ha igen mikor? - a szociális paktumot, vagy csak részmegállapodásra futja az ígétéből? Sok még a híja a mindhárom fél részére elfogadható megoldásoknak, ezért is késik az őszre ígért társadalmi-gazdasági megállapodás.

Császárné Gyuricza Éva

Kedves Olvasó!

Lapunk, mint tudja, INGYENES, de hogy az is maradjon kérjük az Ön nagylelkű támogatását e csekk felhasználásával. Bármilyen kis összegű támogatást is köszönettel elfogadunk. Amennyiben 500,- Forint, vagy a feletti támogatásban részesít bennünket, úgy egy éven át címére postán megküldjük lapunkat.

Étfordulók

XII. 11. 1966. december 11-én született Endrődön Farkasinszki Attila előadóművész. A "Hogy melegegdnének az emberek" c. lemezét 1988-ban adták ki.

1924. december 11-én született Endrődön Márton Gábor tanító, néprajzkutató.

XII. 16. 1932. december 16-án Gyulán született az endrődi származású Zsombok Timár György író. Munkásságát antológiák, rádióműsorok és számos önálló munka őrzi.

XII. 20. 1918. december 20-án Gyomán született Mágori Varga Erzsébet, író, kritikus, színházi dramaturg. Önálló művei: Diplomatak, Nyári délután.

XII. 21. 1934. december 21-én Endrődön született Nagyné Gellai Ágnes geológus, a Földtani Intézet munkatársa.

XII. 22. 1921. december 22-én született Kis Kovács Viktória festőművész. 42 zsűrített képe van. Képeit számos helyen kiállították.

HÍREK, INFORMÁCIÓK

Immáron hagyományossá vált, hogy a KDNP a három általános iskolának karácsonyi ünnepségeihez karácsonyfát ajándékoz. Ebből az alkalomból kíván a KDNP tagsága és vezetősége a tanári karoknak és a tanulóknak boldog karácsonyi ünnepeket.

* * *

Több éves szokás, hogy a KDNP tagjai felkeresik a szociális otthonokban lakó idős polgártársaikat és szerény ajándékokkal kívánnak Nekik boldog karácsonyt és még boldogabb új évet.

* * *

December 17-én szombaton este 6 órakor a Déryné Művelődési ház könyvtár termében rendezi meg a KDNP hagyományos karácsonyi ünnepségét, melyre szeretettel várja tagságát és családtagjait.

* * *

A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt választási tájékoztatót tart december 8-án csütörtökön este 6 órakor a Déryné Művelődési Házban. Meghívott vendég: Pallag László országgyűlési képviselő. Mindenkit szeretettel vár a vezetőség

* * *

Ünnepélyes keretek között november 15-16-án adták át az 1. és 3. sz. általános iskolában a III. Gyomaendrődi Várostartó Pályázat díjnyerteseinek járó jutalmakat.

A díjkiosztási ünnepségen a díjakat Kovácsné Nagy Katalin a gyomai Szülőföldem Egyesület nevében, valamint Vaszkó András a Honismereti Egyesület és a Kereszténydemokrata Néppárt nevében adták át.

A pályázatot meghirdették és a pályadíjakat felajánlották: Dr. Frankó Károly polgármester, Szülőföld Baráti Kör, Kereszténydemokrata Néppárt, Honismereti Egyesület. A pályázatokat elbírálták: Róza Olga történelemtanár, Kovács Károly magyartanár, Kovácsné Nagy Katalin tanítónő. A nyerteseknek gratulálunk!

A pályázat helyezettei:

Hely:	Név:	Iskola:	Téma:	Pályadíj:
1.	Véha Rita	3. sz. Ált. Isk.	Archaikus imák, énekek	2,800.- Ft.
2.	Pelyva Anita	3. sz. Ált. Isk.	Endrőd múltja	2,600.- Ft
3.	Róza Gabriella	1. sz. Ált. Isk.	Kislexikon településünkről	2,300.- Ft
4.	Molnár Zita	3. sz. Ált. Isk.	Családunk élete a településen	2,100.- Ft
5.	(Megosztott)			
	Rajz szakkör	1. sz. Ált. Isk.	Református fejfák	1,800.- Ft
	Molnár Péter	3. sz. Ált. Isk.	Gyomaendrőd jövője	1.800.- Ft
	Horváth Tünde	Gimnázium	Óseim foglalkozása	1,800.- Ft
6.	Murányi László	3. sz. Ált. Isk.	A Braun család Gyomára települése	1,500.- Ft
7.	Solymosi Edit	3. sz. Ált. Isk.	Gyomaendrőd hírességei	1,300.- Ft
8.	Kun Ildikó	1. sz. Ált. Isk.	A Körös növény- és állatvilága	1,200.- Ft
9.	Farkas Ildikó	1. sz. Ált. Isk.	Családfa + A Körös	1,000.- Ft
10.	Weidmann Edit	1. sz. Ált. Isk.	Gyomai régészeti ásatások	300.- Ft
11.	Polányi László	1. sz. Ált. Isk.	Kápolnák, keresztek, (rajzok)	300.- Ft
12.	Szabó Diána	1. sz. Ált. Isk.	Régi és új temetők	300.- Ft
13.	Lidák Ágnes	1. sz. Ált. Isk.	Családtörténet	300.- Ft
14.	Szabó Gabriella	1. sz. Ált. Isk.	Családfa	300.- Ft
15.	Kossuth úti óvodások		Rajzok városunk épületeiről	800.- Ft

Katolikus krónika

November 27-én, advent 1. vasárnapjával új egyházi évet kezdtünk. Mi is az advent?

A szó jelentése: latin eredetű, 'jövet'; a liturgiában újjövet.

Az egyházi év kezdeti szakasza Krisztus Urunk kettős eljövételére utal. Az első: az Úr történeti eljövetele (megtestesülése és születése); ezt ünnepeljük Karácsonykor. A második az Úr történelem-végi eljövetele, (eszkatológikus) újraeljövetele a világ végén.

Karácsony előtt négy héttel kezdődik, tehát négy vasárnapja van. Szokás a templomokban és a családi otthonokban adventi koszorút készíteni. Ezen a fenyőkoszorún négy gyertyát helyeznek el, minden héten eggyel többet gyújtanak meg.

Advent hétköznapijain sok helyen szokásban van a hajnali "Rorate" misék. Enevezése a régi latin kezdőénekből ered: *Rorate coeli desuper = harmatozzatok eget felülről..*

"Úgy gondoljuk sokszor, hogy mindazt, ami fontos az életben, azt magunknak kell megtalálnunk és megszerezni, saját erőfeszítéseink és teljesítményeink révén; így az üdvösséget is. Akkor viszont felmerül a kérdés: mi értelme van így a várásnak, hogy várakozzunk valakire, aki valahonnan jön hozzánk? Csakhogy mégsincs egészen így. Biztos, hogy nekünk magunknak is kell törekedniünk és akarnunk, de ez nem minden, és nem is ez a döntő.

Milyen fontos és lényeges például, hogy az életben hűséges jóbarátot találjunk. Nagy és értékes ajándék a jóbarát. Vajon rajtam múlik egyedül, hogy sikerül szerezniem? Nem, mert nem szerezhetem csak magam, nem vehetem, nem emelhetem le, hanem csak készséges figyelemmel várhatom, hogy észrevegyem, mikor jön valaki, aki számomra jóbarát lehet. Neki azonban jönnie kell az emberi élet beláthatatlan területéről. Így van ez a hitvestárral is. A másinak jönnie kell előbb az ismeretlen világból, az emberek megszámlálhatatlan sokaságából.

Az üdvösségünk is ilyen jövetelen alapul. A Megváltót, aki üdvösségünket műveli, nem az emberek gondolták ki, főleg pedig nem ők állították elő. Isten szabadságának titkából lépett elő és jött hozzánk.

Erről beszél advent, és évről évre emlékezünk jövetelére. Advent tehát az az idő, amely arra figyelmeztet, hogy kérdezzük magunktól; tudok róla? Nyitva áll számára szívem, a lelkem és az életem kapuja?!"

R. Guardini

URUNK

adj szemet nekünk, hogy lássunk,
adj szívet, hogy szerethessünk, és
adj lelket, hogy kitartók legyünk.

Uram,

úgy kell nekem a te szemed, - adj élő hitet nekem.

Úgy kell nekem a te szíved, - add, hogy társaimat minden körülmény között szerethessem.

Úgy kell nekem a Lelkem, add, hogy remélhessek önmagamban, s remélhessek egyházadban, hogy tanúságot tesz majd a világ előtt,

hogy a keresztényeket fölismerik sugárzó, erős tekintetükről,
meleg szívükről
rendíthetetlen hitükről,
mely boldog reményük kiapadhatatlan forrásaiból fakad.

Urunk,

ez az imádság mindenkor időszerű.

De most, karácsony éjjelén kérünk téged önmagunkért és minden keresztény testvérünkért, minden jóakarató emberért, mindenkiért, aki nyugtalan és aki keres.

Adj nekünk szemet,

hogy a Gyermekekben fölismerjük Isten mosolyát.

Adj új szívet nekünk,

hogy befogadjuk őt, hogy megértsük üzenetét.

Végül adj erős, élő lelket,

hogy elkísérhessük az Urat,

hogy nyomába

léphessünk minden nap,

az elkövetkező év során, amely előttünk áll.

Suenens biboros

Események:

- Jó ütemben halad a két településrész között az ökumenikus jellegű egyházi iskola építése, mely szeptemberben nyitni szeretné kapuit; nemcsak a katolikus, hanem a más vallású, vagy épp kereszteletlen gyerekek előtt.

- December 24-én szombaton, szenteste, a karácsonyi éjjeli mise előtt a gyerekek pásztorjátékot adnak elő.

- December 31-én szombaton este 5 órakor templomunkban év végi HÁLAADÁS. Éjfélkor harangszóval búcsúztatjuk az ó- és köszöntjük az új évet.

KEGYELEMTELJES, ÁLDOTT KARÁCSONYT
GYOMAENDRÓD MINDEN LAKOSÁNAK!

Iványi László plébános

ÖNKORMÁNYZATI VÁLASZTÁS 1994.

A Független Kisgazda-, Földmunkás- és Polgári Párt helyi szervezete is szeretne helyet kapni az önkormányzatban.

Mind a tíz választó körzetben indul jelöltünk. Ha egy adott körzetben más szerzi meg a szavazati többséget, a leadott voksok nem vesznek el, hanem kompenzációs listára kerülnek és a körzetek delegáltjaira adott szavazatnennységtől függően pártlistáról is juthat be képviselő. Listán a jelöltek névsora: Hanyecz Margit, Tótká Sándor, Béres József, Dinya Lajos, Horváth Gáborné, Oszlács Pál, Arnótszky György.

Sok felől hangzik, hogy az önkormányzati munka pártérdekektől mentes. Csakhogy! Parlamenti pártok hoznak törvényeket s ezek jórészt az önkormányzatokban csapódnak le. Az ország népe néhány nagyvárosban, zöme kisebb településeken, vegyes összetételben él. Pl. foglalkozás, kor, nem, pártfelfogás, életkörülmény, vallási, etnikai, szegény és gazdag megkülönböztetéssel, ezer formában, helyzetben. Az érdekképviselet tehát eleve nem lehet azonos. Az is hiba lenne, ha pl. csak MSZP - SZDSZ által delegált képviselők lennének s csupán azok szemszögéből születnének javaslatok, döntések egy önkormányzatban, ellenzéki pártok küldöttei pedig nem jutnának be, rálátásuk sem lenne, milyen intézkedések, rendeletek kúknak javára, kárára fogalmazódnának meg egy testületben.

Fontosnak tartjuk a választókkal való szoros együttműködést. Ne csak utólag tudja meg a Tisztelt Polgár, hogy fontos ügyekben miről és hogyan döntött az önkormányzat. Tudniok kell a lakosoknak mit akar a város, törekszik-e pl. munkahelyek létesítésére, mi a városrendezési terve, a költségek mire és hogyan osztanak meg, kiket és hogyan támogat, kiket mihez juttat, milyen költségekkel terheli stb. Legyen széleskörű egyetértés döntések előtt, ne vessék el a jó ötletet, jogos kritikát, netán tiltakozást.

Születnek újabb törvények, de nem lesz mindegy, hogy azok megvalósítását majd hogyan és kik által vezényli a város. Láttuk-érezzük, hogyan valósult meg a gyakorlatban pl. a nagyjelentőségű és sok embert érintő kárpótlási törvény. Eleve rossz volt, (ez nem az FKGP képviselőinek agyában fogant), ráadásul a törvényadta lehetőségeket nem az igazi károsultak élvezték elsősorban, hanem azok, akik - gazdagok lévén - felvásárolták a jegyeket. Az eredeti tulajdonosok jogos igénye sérült a föld és erdő területét, minőségét illetően. Törvényt lehet igazságosan, emberségesen alkalmazni és lehet kizárólag. (Helyi intézkedésekben, ügyekben pl. a Független Kisgazdapárt nem kapott szerepet.)

Nem tudjuk milyen törvényeket hoznak a következő években, de mi korrekt módon és becsülettel kívánánk szolgálni a lakosokat, s azokat főleg akik sok munkával az élet nem napos, hanem árnyékos oldalán élnek. Pártunk 86 éves történelme során mindig nemes célokért küzdött és küzd ma is - megszabadulva az állkiszagadtól. Célja a jómódú polgári társadalom megeremlése, de nemcsak a paraszterdekeltségű emberekkel, hanem az értelmiséggel, a vállalkozókkal, ügyes és korrekt vezetőikkel, a hazájukat szerető és védő egyszerű emberekkel. A kik KIS GAZDÁI üzletüknek, patikájuknak, tulajdonuknak, értékeiknek. Fontos feladatnak tartjuk a fiatalok jövőjét és erkölcsi nevelését. Ennek jegyében szeretnénk képviselőik lenni.

Nem kecséget a jövő sok pénzzel, sem más jóval, a helyi lehetőségeket, emberi, környezeti adottságokat azonban ki kell aknázni. Nem minden csupán pénztől függ. Ah! Nézetből, emberközeli élethez láthatók sorok, megoldásra váró feladatok, mint felülről, távolról, jómódban és rózsaszín szemüvegen át.

Fontosnak tartjuk a másokkal való tartalmas együttműködést, függetlenül milyen az illető polgármester, képviselő nézete, politikai hovatartozása, de csak ha jó ügyet szolgál a tisztesség és becsület jegyében, őszinte segíteni akarással s nem csupán egy szűk "elit" érdekében a lakosok többsége rovására. Ebben valóban kell a pártsemlegesség.

Kérjük a Tisztelt Választót, szavazatával támogassa a Független Kisgazdapárt jelöltjeit.

A helyi szervezet nevében:

Hanyecz Margit

Jelöltjeink a körzetekben:

1. Tótká Sándor	6. Kiss József
2. Arnótszky György	7. Iványi Imre
3. Béres József	8. Dinya Lajos
4. Horváth Gáborné	9. Oszlács Pál
5. Putnoki Balázs	10. Hanyecz Margit

Tisztelt Olvasóink!

A Keresztény Élet november 6. számában megjelent egy felhívás amit közreadunk. Jó lenne, ha városunk is be tudna kapcsolódni e nemes kezdeményezésbe, akár úgy hogy gyerekeket fogad, akár úgy, hogy egyes vállalkozók busszal elhoznák a gyermekeket Budapestre, hiszen szállítóeszközben is nagy hiány van.

AKI TUD SEGÍTSEN! KÖSZÖNJÜKI!

Íme a felhívás:

A karácsonyi két hétben újra a legszegényebb gyerekeket hozzuk el, s mivel akkor nem kell iskolába járnuk, az ország minden részéből várjuk a vendéglátó családok jelentkezését. Már most, hogy előre tudjunk tervezni. Tavaly 250 gyermeket fogadtak volna a jelentkezők, de sajnos a szükséges öt busz helyett csak kettőt tudtunk bérelni. Ennek költsége kb. 500.000,-Ft. A Beregszász-Budapest útvonalat kétszer kell megtenni. Kérjük minden jó szándékú ember segítségét, akár pénzzel tud támogatni, akár valahonnan tud ingyen buszt szerezni, vagy gyerekeket fogadni. Olyan gyerekekről van szó, akiknek a karácsonyfájára, ha ugyan egyáltalán lesz a szobában, még szaloncukor sem jut. A karácsonyi gyerekek valószínűleg december 20-án érkeznek és az új év első napjaiban indulnak haza. Aki anyagilag segíteni tudja akciónkat, kérjük, hogy a Szent Bernát Alapítvány számlájára juttassa el adományát: 546-002449-5. OTP 1221 Budapest, Kossuth u. 32. Aki pedig gyermek fogadására vállalkozik, a címre írjon, időben értesítést kap. Aki vidékre viszi a gyermeket, sajnos fel kell jönnie érte Budapestre, a Budapest Művelődési Központba. Várom leveleiket a következő címen: ÁTÁNYI LÁSZLÓ TANÁR 1119. Budapest, Etele út 23.

Helyreigazítás a lap októberi (első) szám 6. oldalán.

- pontos cím : A Kisgazdapárt
- ... fő vonásaiban (vonatkozásaiban helyett)
- ... az ingótoke túlkapásainak megfékezése, a demokratikus szabadságjogok törvényes biztositása ...(is benne volt a békési követelésben)
- Eckhardt a pontos családi név.
- semmiféle magyar kormány nem mondhat le az ország függetlenségéről. (Ez a teljes szöveg.)
- 1943-ban a párt memorandumot nyújtott be a kormánynak, de a cenzúra miatt ez hivatalosan nem láthatott napvilágot, egyéb úton azonban ismertté vált és külföldre is eljutott. (Így szól a mondat.)

Helyreigazítás a lap novemberi (második) szám 6. oldalán.

- tanyarombolás, kényszer-TSZ kolhoz mintára (kimaradt a címből)
- atrocitások (atrocitások helyett)
- életek kioltása (kifosztása helyett)
- nagy tehetségek (tehetségek helyett)

Trodalmi oldal

Karácsony

Harang csendül,
Ének zendül,
Messze csong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.

A templomba
Hosszú sorba
Indulnak az ifjak; vénék,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.

Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumba
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegelme zúgna, szállna,
Az én kedves kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.

Ady Endre

Az én legszebb karácsonyom...

A szánkó hangtalan suhanással vágott magának utat a szakadó hóesésben. A sűrűn hulló hatalmas hópelyhek, mint átláthatatlan függöny takarták el előlünk a rejtőző nagy világot, de az a kicsi világ, amit a szánkó jelentett, s mi a rajtaülők, megtelt a várakozás gazdag örömeivel.

Karácsony volt és mi édesapámat hoztuk az állomásról. Őcsém és én édesanyámmal már előbb leutaztunk Pestről a nagymamásihoz a rigalyosi tanyára. Minden évben így történt ez, hiszen édesapánknak találkozni kellett az angyalkával, aki a feyőt és az ajándékokat osztogatta a jógyermekek számára. Azért jött mindig csak Karácsony délutánján.

Amikor a tanyához értünk, nagymama lelkendezve futott eléünk:

-Jaj, jaj gyermekeim, megfagyatok ebben a kutya hidegben, ugye? Gyertek hamar! Itt van már az egész család, mindenki rátok vár!

Az egész család: sok nagynéni, nagybácsi és a tizenegy unoka, hamarosan megtöltötte az egész "HAZAT". A HAZ a szobát jelentette a tanyavilágban. A tornácra a pitarva kerültünk, ez volt a konyha, és kétfeől a "kisház" és a "nagyház".

Hamarosan csészékben gőzölgött a forró tea, hogy fölmelegedjünk. Aztán minket gyerekeket kitessekeltek a kisházba, és mi tudtuk és elfogadtuk engedelmesen, hogy az öröm titka most válik valóra. Nekünk azt nem szabad látni, mikor a Jézuska felöltözteti a fát. Hová lenne akkor a meglepetés? Nagy, nagy izgalomban csak suttogni mertünk.

Aztán megszólalt a csengő. Az ajtó kitarult és mi dobogó szívvel bámultuk a csillogó csodát.

Ma már tudom, hogy aki a szegénységből is ennyi gyönyörűséget tudott elővarázsolni, az édesapám volt. Fényes ezüst és színes szálak, kicsi üveggömbök, kevéske cukorka, aranyozott dió, alma díszítette a fenyőt, no meg a sok, sok csillámporral behintett vattacsomócska, ami az ágakon csücsült. Édesapa szerint ezek égi hópehelycskéik, akkor hullot-

tak a fára, amikor az angyalkák a földre lehozták. És mi hitük áhítatos gyermeki lélekkel, és ezt a nagy boldogságot gyönyörű énekekkel köszöntük meg a Jézuskának, a megtestesült Igének.

Mire a fenyőlombokok alatt megbúvó csomagok is gazdára találtak, nagymama már megterítette az asztalt. Nagypapánk egy szép nagy piros almát annyi felé szeletelt ahányan voltunk, hogy a család mindig egy maradjon a szeretében, mint a kerek alma. Azután aszaltgyümölcsleveset ettünk, majd diót, fokhagymát kaláccsal, végül forró mézzel leöntött "angyali csíkot". (mákos metéltet). Hiszen éjjel csak böjtöset volt szabad enni. Az asztal alá, szakajtóba, gabonaszalmák, széna-szálla volt odakészítve, abba gyűjtötte nagymama a karácsonyi morzsát is, amit mi jó bőven szétszórtunk, hogy másnap majd azzal etesse az apró és nagy jószágot, s így termékenyek és egészségesek lesznek egész esztendőben.

Vacsora után a nagyok dióban kártyáztak. Mi pedig csöndes duruzsolásai dédelgettük a nekünk jutott ajándékokat. A világért sem feküdtünk volna le, hiszen mivel falu, város messze volt, a lelkék temploma nyílt meg, tele őszinte áhítattal, hogy befogadja az Igét az "éjjeli misén".

Az én fehérhajú nagyapám kicsike ember volt, de a szentírással a kezében úgy megnőtt, mintha a Jóisten a tenyerébe vette volna, és magasra emelvé a földön járó emberek fölé. Míg beszélt nekünk Jézusról, a Megszületetről és a Megfeszítetről, megnyíltak a fák és mi úgy éreztük, Betlehemben vagyunk. A gyertyák lobogása, a lángok körül meglebbenő arany fénykarikák mind, mind azt hirdették, eljött hozzánk mennyből az angyal s ott térdelünk az Istengyermek előtt, kit irgalma közénk lehozott. Ez volt a tanyasi éjjeli mise. S a jó Isten szeme bizonyosan örvendezve pihent meg a lehajtott fejeken.

Akik a közelben laktak, lassan búcsúzkodtak. A csikorgó hóban még sokáig hallatszott lépteik ropogása, amikor elmentek.

Mi pedig, akik maradtunk, voltunk még így is eleven, készülődünk, hogy eltegyük magunkat holnapra. A nagyok ágyakba kerültek, mi pedig gyerekek, behordtuk a pitarból a fűtéshez bekészített szalmát, végig húztuk a ház hosszán, leterítettük löpökrócokkal és úgy elvackoltuk magunkat a dagadó dunyának alatt, mint megannyi csivitelő kis madárfióka a puha fészekben. Sokáig nyüzsgöttünk még kipukkanó kuncogással, és én tudtam, ez volt életem legszebb karácsonya.

Az is volt. Soha többé nem éltünk meg hozzá hasonlót sem. Édesapám februárban fiatalon elment, hamar követte őt nagyanyánk is és az elárvult karácsonyok áhítatos örömet megcsendesítette a zsolozsmává szelidült fájdalom, és a könnyes emlékezés.

No meg a háborúk, amik feldúlták a nemzetek békéjét. Az országok lassan csak újra épültek, de itt voltak a hosszú évtizedek, amik következetes aknamunkával rombolták, sivár sivataggá szikkasztották a megüresülő lelkeket. Gyermekeink, unokáink karácsonyát örömtelenné, szeretetlenné szürkítették a "fenyőünnepek".

Kicsike reményünk volt ugyan, hogy újra áhítat lobogtat majd megint minden karácsonyi gyertyát, de fájdalom, az akna újra rombol. S ha szállást keresni a Szentcsaládnak József ma bekopogtatna a bezárult lelkek kapuin, bizony csak kevesen nyílnának meg bebocsátásukra.

Nincs hely többé bennük a hit örömeinek, Jézus igéjének.

Iványi Mária

Mindnyájunk megbecsülése ez is

Novemberi számunk megjelenésének időpontjában vált közzismertté, hogy a fővárosi ellenzéki pártok - az MDF, a KDNP, és a FIDESZ - a törvényhatósági választásokon Budapest főpolgármesteréül városunk szülöttét, Latorcai János volt minisztert, a KDNP alelnökét jelölték, az MSZP kandidált Baráth Eteleivel és az SZDSZ-es Demszky Gáborral szemben.

Mindnyájunk közös megbecsülése ez s fedezete az életút, melyet nagyrabecsült "földink" alig ötvenévesen befutott. Példás szorgalmú kisiparos nagyapját "Köteles Miklós bácsiként" ismerték Endrődön. Közel évtizedig szibériai Gulág-lakó édesapjáért még a helybéli kommunisták is közben jártak Rákosi Mátyásnál, mivel üldöztetésük idején humanizmusból jelesre vizsgázott a szemüklben. S arról pedig Latorcai János személye a bizonyosság, mit, mennyit érhet az, aki a népköztársaság idején, egyházi-iskolai érettségivel műegyetemi felvételt nyert, sőt Európa-hírű nagyüzem irányítója lehetett, elvei feladása nélkül, megkoronázva később a miniszterséggel is. Az emberségünk vizsgálja az, hogy teljes szívből, vallva és vállalva szurkoljunk néki s nemes megmérettetéséhez a Jóisten segédelmét kérjük

Tímár Máté

HELYTÖRTÉNET

Régen volt, hogy is volt...

Részletek az endrődi Historia Domusból.

(Előzmény: Városunk: I. évf. I. sz.)

"...1739-ben pestis februártól novemberig, mely kiölte a Bonus és Mráz családot, úgy szintén Polyák Márton, Víg Mihály, Giricz György, Barna, Sztanyik Mátyás, Ruposó György és Szujó Andráséból többeket...A meghaltakat a temető keresztjével szemben, az un. Kapushalon temették el. (Ez a temető a mai Templom zugban volt, az lehetett az első temető keresztje, mely a Hegedűs tanya előtt állt: az un. kocsorhegyi kereszt, nyilván többszörösen helyreállítva.) Akik pedig vesztézarba voltak kiüzve tanyájukra, azokat csak ott temették el, például a Bonus család tagjait a Szarvas felé eső Körös melléki tanyájukon (Bonus-zug)."

A templom történetét ott hagytuk abba, hogy "...1754...folyton ki van téve a nyolc lépésre levő Körös rongálásának, ami a lakosok hibája, mért nem skartak az uraság óhaja szerint a folyó mellől távolabbra költözni...Paplak 2 szobával paticsból (sár és vesztézar), rogyó félben, most szándékoznak újat építeni. 1755: az új paplak megnyitattik. Új iskola épül."

1760-ban még szigorúan vették a káromkodást: "Acta teremtetté-ért büntetés 3 máriás."

1762: "Csejtet kisújszállási uraimék árendálták márciustól mindszentig 300 forintért. A simai csárdát pedig Haryecz György a mellette lévő zuggal ...150 forintért."

Már abban az időben össze kellett fogni a falunak: "...1765...látván a szent keresztet, nerrkülönbén a nepomucenus Szt. János képének romladosásokat és eldőléseket...a gondviselésre a következőképp vállalkozunk: a község (előljáróság) a templom előtt és cinteremben helyezett keresztkekre vigyázzon. Főbíró Katona István több atyafiaival a helység végén valót ékesítse. Tímár Mihály és Mátyás a szállásoknál állí-

tandó keresztet építse és igazgassa. Szücs Ferenc, Kovács - másképp Hives - Tamás utódjával a kondorosi pusztán állítandó keresztet felállítására köteleztetnek, a Nepomuki Szt. János képét a törvénybíró Hornok Ferenc és Binges János rokonságával állítsa és tartsa fenn."

1767: A templomhoz új épületet és 1769-ben téglatomyot állítottak, e végre minden lakosra 10 garast vetettek ki.

1770: elrendelve a fűzfák ültetése...

1781: Barics Bálint plébános engedélyt kap megáldani két új temetőt s ezek keresztjét ...ekkor nyílt meg tehát a szarvasvégi (rég, most úgy mondjuk: öreg) és a gyomavégi temető. Idáig csak egy volt: a régi templom északi oldalán terült el a Körösnek Szarvas és Gyoma felé kanyaruló déli partjain.

Érdekes bejegyzés 1783-ból: "...Nyida György Kolibán görögöt pogánynak és tatárnak compellálta (szidta), 12 pálcája léssen (a büntetése)." Ez lehet esetleg az Endrőd határában lévő görögállás földrajzi név magyarázata?

Az akkori szokásokra jellemző az alábbi bejegyzés: "1795: Sulyko Mátyás vasárnapi dolgozásáért 12 pálcával büntetve. Fialok a húsvéti gyónás idején táncoltak. Három legény húsvét másodnapján öntözni járván megrészedett, s misére nem ment, 10 pálcával büntetve."

A falu történetében jelentős mozzanat volt: "...1798. november 6-án az új templom alapja letéte-tett." Tehát akkor kezdtek hozzá a mostani templom felépítéséhez. Ez a templom az előzőtől jóval délebbre, a Köröstől távolabbra került. Ezzel természetesen a falu központja is átrendeződött, az új lakóépületeket már délebbre, illetve délkeletre építették az emberek.

(A következő számban folytatjuk.)

Hornokné Németh Eszter

VÁROSUNK Gyomaendrőd - Megjelenik havonta. Felelős kiadó: KDNP Gyomaendrőd-i Szervezete.

Felelős szerkesztő: Császár Ferenc, 5502 Gyomaendrőd, Damjanich u. 15. Szerkesztők: Császárné Gyuricza Éva, Hornokné Németh Eszter, Iványi Mária, Márton Gábor, Ungvölgyi János, Vaszkó András, Vaszkó Irén.

Készült a KDNP Központi Soksorozójában, 1126 Budapest, Nagy Jenő utca 5.